

SØVAERN'S

O r i e n t e r i n g

Nr. 3 · oktober 2001

Nyt fra Redaktøren

Verden er ikke den samme efter 11. september 2001. Alle ansvarlige statsledere har sagt det, og vi føler det selv inden i os. Selvom dødstallene egentlig er mindre end de »normale« katastrofers – jordskælv, oversvømmelser og tørkeperioder i Afrika – går terroristangrebene på New York og Washington os mere på end andre hændelser i nyere tid. En ny dimension i forhold til andre katastrofer er også den omgående døgn-efter-døgn-præsentation i TV, fulgt op af alle andre medier. Hele verden kiggede således forfærdet med og mange mennesker fik sig en forskrækkelse, der efterfølgende har givet mange søvnproblemer og skabt udbredt utryghed.

Men terrorismen fik sin afgørende negative PR. De mange, der rundt om på kloden nok har kunnet se en vis retfærdighed i terroristbevægelsens mål, har haft lejlighed til at se dens inderste væsens ondskab. Den massive mediedækning har givet de fleste af jordens folk en fælles bevidsthed om terrorismen og dens metoder – og der er tilsyneladende fodslag i retning af at indkredse den.

Der er ingen tvivl om, at det nytter at informere massivt om de trusler det moderne samfund til stadighed er udsat for, når lejlighed gives.

De øvelser, Forsvaret til stadighed afholder, afspejler de trusler man har erkendt. Øvelserne giver svar på, hvordan man imødegår eventuelle angreb – også når det gælder angreb med mulighed for civile tab.

Forsvarets øverste ledelse definerer truslerne til brug for øvelsesplanlægningen og sørger samtidig for, at der er koordination inden for hele totalforsvaret. En koordination, som det bestialske angreb på den vestlige verdens livsnerve klart har understreget nødvendigheden af.

Befolkningen holdes løbende informeret om disse bestræbelser gennem såvel den rutinemæssige og periodiske udgivelse af information, som gennem særlig indsats i presse- og informationscentre under vigtige øvelser. Jo bedre vi informerer, jo mindre er det sandsynligt af folk rammes af panik og utryghed i uventede situationer.

Søværnets Operative Kommandos Presse- og Informationselement er oprettet med dette formål for øje og forøger informationsmængden i takt med udviklingen.

Dette gælder også Søværnsorientering, som viderebringer det vigtigste i Søværnet – hverdagen og de mange beviser på den høje moral, der præger de vigtige øvelser Søværnet planlægger og deltager i. Kun denne høje moral og en aldrig svigtende årvågenhed kan imødegå den nye udvikling i trusselsbilledet. Det kræver til stadighed information – læst, set og oplevet internt og eksternt – til så mange forskellige modtagergrupper som muligt, med den dertil krævede variation, fantasi og livlighed.

Sven Voxtorp
Redaktør

Indholdsfortegnelse

Øvelse DANEX 2001	3
Første danske LYNX passerede 7000 timer	5
Til alle interesserede – om WILLEMOES-klassen ..	6
Dansk deltagelse ved Paris Airshow 2001	6
Den længste Dag	8
Grønlands Kommando fejrer sit 50 års jubilæum ..	10
50 års jubilæet på Grønneal	11
Adoptionsbesøg i Nexø	12
Personelmøde ved Flådestation Korsør	14
TRITON opbringer ulovligt fiskende trawler	16
Nordatlantisk sammenlægning	18
Vedr. 50 års kadetaspirantjubilæum	21
Commander Steen Leidesdorff in memoriam	22
COLIN POWELL – En strek i sandet	23
Projekt brændekløver	24
Nijmegenmarchen 2001	25
Om Søværnets dag i Ebeltoft	27
Notits fra Dykkerhistorisk Selskab	29
Til Nordoyastevna i Klaksvig	30

SØVÆRNSORIENTERING

Udgiver: Søværnets Operative Kommando

Adresse: Søværnets Operative Kommando

Att. SVN ORT

Postboks 483 · 8100 Århus C

Redaktion:

Ansvarshavende overfor medieansvarsloven:

Orlogskaptajn Alex Jensen

Søværnets Operative Kommando

Redaktør: Sven Voxtorp,

Telefon: 89 43 30 99 (omstilling). Mobil: 23 71 35 72

Telefax: 89 43 31 41, E-mail: <lese@svn.dk>

Kontaktmand for Søværnets Materielkommandos

område: Kommandørkaptajn E. Månsson.

Telefon 32 66 32 66 (omstilling) 32 66 30 50 (direkte)

Distribution: Kontorfuldmægtig Brit Kristjansson.

Telefon: 89 43 30 99

Forsidebillede: Søværnets Tamburkorps trækker op ved navngivningen af Søværnets nye ubåd KRONBORG. Fotograferet af red. under titlen:

»Play softly and carry a big stick«.

Redaktionen forbeholder sig ret til at redigere det indsendte materiale.

Indholdet i bladet kan frit citeres med angivelse af kilde. Billedmateriale dog kun efter aftale med red.

Tryk & layout: Kannike Graphic A/S, Århus

ISSN 0907-5038, oplag: 8.500 eksemplarer

SVNORT kan også ses på: www.sok.dk

Øvelse DANEX 2001

–: »ECHO – XRAY – THREE – TACK – NINER« – radioerne syder af energi. Flådens store årlige danske øvelse DANEX er i gang. Chefen for Søværnets Operative Kommando har uddelegeret ansvaret for planlægning og gennemførelse af øvelsen til Chefen for Søværnets Taktiske Stab (STS), flotilleadmiral P. Cortes. Skibene sejler ud fra de to flådestationer og i år er der bemærkelsesværdigt få startproblemer. Her er en af de mange beretninger om øvelsen skrevet af et medlem af STS, kaptajn løjtnant Klaus Rehkopff. Mange af de andre kan læses på Internettet under adressen <http://sok.dk/danex2001> – en hjemmeside der løbende blev opdateret under hele øvelsen.

Retten til fri passage

STS havde forberedt et nyt koncept for afholdelsen af DANEX. Et overordnet scenario skulle danne baggrund for øvelsen. Landene SKAGIA og LYKONIA, som geografisk havde en vis lighed med kendte lokale områder, var banditstaterne med vilje til at forhindre fri passage for civile skibe gennem Kattegat. DANISH TASK GROUP (DATG), formeringen af de danske flådeenheder, skulle sikre dem ret til fri passage.

DANEX 2001 var blevet opdelt i fire faser.

- Første fase skulle bruges til styrkeintegration og samvirketræning
- Anden fase var en større taktisk øvelse mellem DATG og NATOs Stående Atlanterhavsstyrke (SNFL)
- Tredje fase var havneophold i hen-

Fra navngivningen af Søværnets nye ubåd KRONBORG. Chefen er lige blevet fotograferet sammen med Forsvarschefen, Chefen for Søværnets Materielkommando og Chefen for Søværnets Operative Kommando.

holdsvis Aalborg, Randers og Helsingør

- Fjerde fase indeholdt en helt fiktiv situation, hvor DATG, på vegne af et FN mandat, skulle eskortere den internationale skibsfart gennem den allerede etablerede konfliktzone.

DANISH TASK GROUP skorstensmærke som alle enheder i styrken bærer.

Vor planlægning og taktik lykkedes

På havet igen. Styrkeintegrationen forløb forholdsvis glat. De gammelkendte problemer med at få alle til at være på de samme frekvenser var endnu ikke løst og endnu engang brugte radiofolkene meget tid på sindrige forklaringer om solstråling og udbredelsesforhold til undskyldning for at kommunikationen ikke gled 100% fra starten. Bliver det nogensinde anderledes?

Efter et par dage var alt dog som det skulle være og flåden virkede som en integreret enhed, der kan klare alle udfordringer. Den første rigtige udfordring kom så i anden fase af DANEX. SNFL skulle eskortere et par handelsskibe fra Østersøen op gen-

nem Bælterne og Kattegat ud i Skagerrak.

DATG skulle agere banditterne, der ville forhindre dette. Situationen udviklede sig gunstigt for os. Vor planlægning og taktik lykkedes, så man med nogen ret kan sige at SNFL fik lammetæven – uden chance for at passere de danske enheder.

KRONBORG er et syvmileskridt

Således var moralen styrket til et maksimum, da vi sagde farvel til SNFL og drog til respektive havne. Vi, der var i Aalborg, fik her muligheden for at byde Flådens nye ubåd, KRONBORG, velkommen. Det er rart for en gangs skyld at få tilført en ny

enhed til Søværnet i stedet for at oplægge operative. KRONBORG er et syvmileskridt i retningen mod et moderne og effektivt ubådsvåben. Et ubådsvåben, som Danmark ikke kan og bør være foruden, hvilket navngiveren, Forsvarschefen, general Christian Hvidt, også understregede kraftigt i sin navngivningstale.

Under DANEX 2001 var der livlig aktivitet i det til formålet oprettede pressecenter i Frederikshavn. Her er to journalister ved at blive afskibet fra flådestationen.

Danish Task Group fyldte godt i havnebilledet (Aalborg)

Havneopholdene var korte og derfor intense.

Det evige paradoks med at vi alle vil have længst mulig tid til søs, længst mulig tid i havn, længst mulig tid til at integrere styrkerne, længst mulig tid til egentlig taktisk øvelse og længst mulig tid til afrigning inden for den relativt begrænsede øvelsestid, viste sit ansigt igen. Det er muligt at besætningerne ikke var helt udhvilte, da vi atter stod til søs søndag eftermiddag, men de fleste nød så til gengæld godt af byernes store gæstfrihed.

Fjendtlig modstand fra "banditskibene"

Da fjerde fase af DANEX begyndte blev enkelte enheder taget ud af DATG for at agere modstandere, hvorefter DATG indledte den første af fire eskorte-operationer. Til at styre begivenhedernes gang havde Søværnets Operative Kommando gennem hele øvelsen etableret en kontrol- og kampdommerstab i Kattegats Marinestrikts operationsrum. Herfra initieredes løbende de hændelser som DATG skulle reagere på. Udover den egentligt fjendtlige modstand fra "banditskibene" skulle DATG således også udføre boardingoperationer, be-

Replenishment at Sea (RAS), en sømandsmæssig dyd der til stadighed øves. Her er det HVIDBJØRNEN og NIELS JUEL der "RASSER" mens den danske LYNX ser på.

Chefen for Søværnets Operative Kommando og chefen for NATOs Stående Atlanterhavsstyrke fælles visit om bord på kommandoskibet HVIDBJØRNEN.

kæmpe interne havarier og håndtere den lufttrussel, som flyene fra Tactical Fighter Weaponry – Flyvevåbnets store årlige øvelse – udgjorde.

Eskorte-operationerne forløb overordentligt tilfredsstillende og gav mulighed for at indøve det CWC koncept (Composite Warfare Commander),

som normalt anvendes, i forbindelse med »Task Group« operationer i et tredimensionalt trusselsscenario. Konceptet blev da også generelt godt modtaget af de deltagende enheder.

Det tætteste vi kommer på virkeligheden

DANEX 2001 skal ses som et væsentligt skridt i den stadige bestræbelse på at ændre øvelsesmønsteret i Flåden, så det i højere grad end tidligere forbereder enhederne til internationale operationer. En skibschef skrev i sin tilbagemelding om øvelsen: »Det er vist det tætteste vi kommer på virkeligheden«, så noget kunne tyde på, at vi er på rette vej. Planlægningen af næste års DANEX er allerede i fuld gang, og i skrivende stund ser det ud til, at der er god grund til at glæde sig til endnu en god øvelse.

Klaus Rehkopff, DATG

Første danske LYNX passerede 7000 timer

Under en søredningsflyvning (SAR-mission) syd for Qaqortoq 8. juli 2001 passerede »S-142« som den første danske LYNX helikopter 7000 stel-timer.

LYNX helikoptererne i deres nuværende form har en levetid, der stopper ved 7000 timer, men S-142 er dispenseret til 7200 timer, hvorefter den vil gennemgå »Life Time Extension«.

Ved ombygningen overføres motorer, elektronik, gearkasser, rotorhoved, understel med videre til et helt nyt stel.

S-191 og S-170 har allerede gennemgået ombygningen og S-181 er under ombygning, så S-142 vil blive nummer fire i rækken.

Besætningen på missionen var :

- HAS,
- JRP (»Roger«),
- SWS (Walbum) og
- flyredder (Køie).

På billedet ses desuden kommandørkaptajn K. Rasch Larsen (RAS), der i forbindelse med havende tjeneste er chef for VÆDDEREN og til daglig chef for Søværnets Flyvetjeneste.

Søværnets Flyvetjeneste

Til alle interesserede – om WILLEMOES- klassen

.....

Orlogsmuseet vil i løbet af efteråret påbegynde opbygningen af en mock-up (fuld skala model) af WILLEMOES-klassen indeholdende operationsrum, styrehus og åben bro. Søværnet har i henhold til museumsaftalen leveret alt udstyr omfattende diverse installationer, instrumenter, apparater med videre samt alt det udstyr, der var monteret såvel indenbords som udenbords på styrehus og åben bro.

Installationen af alt dette udstyr forventes påbegyndt primo februar 2002 og forventes færdigt installeret omkring første maj 2002.

Orlogsmuseet finder, at denne monteringsopgave kræver ekspertbistand, forstået på den måde, at det ville være yderst hensigtsmæssigt, hvis personel, som har færdedes i dette meget specielle miljø kunne være medvirkende til at få alt materiellet monteret lige nøjagtigt som det var placeret i de operative enheder.

Orlogsmuseet efterlyser således tidligere WILLEMOES-personel, som kunne tænke sig at give en hjælpende hånd med dette meget spændende monteringsprojekt i en periode på cirka tre måneder fra primo februar 2002.

Eventuelle interesserede kan henvende sig til:

Direktøren for Orlogsmuseet, Ole Lisberg Jensen,
på adressen:
Overgaden Oven Vandet 58,
1415 København K.
– eller tlf. 32546363.

Søværnets Flyvetjeneste deltog i dette års 44. internationale Paris Airshow i Le Bourget – den 16.-25. juni 2001. Deltagelsen skyldtes, at Danmark råder over noget helt specielt; den første "gamle" LYNX helikopter, der er blevet opdateret til SuperLynx mk. 90B.

Levetidsforlængelse af helikopterflåden

Som bekendt er Søværnet ved at gennemføre en levetidsforlængelse af helikopterflåden. De to første er allerede modtaget fra »Westland Helicopters Ltd« i England. De resterende 6 skal levetidsforlænges ved hovedværkstedet på Flyvestation Værlose. Life Time Extension (LTE) som programmet rettelig hedder, indebærer følgende hovedpunkter:

- Ændring af flyets næse, således at radaren bliver placeret under næsen med mulighed for opgradering til 360 graders visning.
- Nye Composite hovedrotorblade, som foruden ændret aerodynamisk virkemåde, også øger løftekapaciteten.
- Ændring af rotationsretningen på halerotoren, hvilket giver større effekt i halen og en markant anden lydprofil.
- Mulighed for at medbringe mere brændstof, hvilket giver en længere aktionsradius.

Alle øvrige systemer bliver efter mindre modifikationer genanvendt, således at det faktisk kun er skrogets bærende dele, som skiftes til nyt. De "nye" helikoptere får en levetid på 10.000 timer mod de "gamles" 7.000 timer.

Søværnets Flyvetjenestes deltagere beretter:

Det var således en stor oplevelse, i samarbejde med Westland Helicopters

Dansk deltagelse ved Paris Airshow 2001

Ltd, at kunne præsentere den nyeste SuperLynx mk 90B (S-170) for den øvrige verden af flyveinteresserede. Besætningen bestod af en fartøjschef, en pilotelev, en førstetekniker og en andetekniker under uddannelse. Afgangstidspunktet var planlagt til kl. 0700 15. juni, med planmæssig ankomst til Le Bourget – Paris samme dag kl. 1430. Den større fuelkapacitet, gjorde det muligt at flyve fra Værlose til Paris med blot én optankning.

At det var en stort anlagt luftfartsudstilling, gik rigtigt op for os efter ankomsten. Det viste sig at der skulle bruges lige så lang tid, fra vi landede, til vi blev trukket hen på standpladsen, som det tog os at flyve hele vejen fra Danmark til Frankrig. Årsagen var de mange store fly som også skulle trækkes på plads – krydret med en god del fransk arrogance og ineffektivitet. Airshowet, som var meget civilt præget og meget kommercielt, skulle køre over to weekender. Der var så adgang for publikum i weekenderne og for særligt inviterede gæster på hverdagene. Showet blev i alt besøgt af mere end 270.000 mennesker, der var 1.798 udstillere og 191 fly og helikoptere på statisk display. Fra de mindste UAV-ere til de største transportfly, som Antonov 225.

Omans forsvarsminister

Vi stod på stand med »Agusta Westland«, hvis engelske afdeling var vært for os under hele arrangementet. Det blev nogle minderige dage, hvor vi fik besøg af mange gæster og VIP, heriblandt Forsvarsministeriets Departementschef, Anders Troldborg, Chefen for Flyvevåbnets Materielkommando, generalmajor L. Fynbo og tidligere Chef for Flyvertaktisk Kommando generalmajor Ole Fogh. Fra udlandet havde vi blandt mange andre besøg af Omans forsvarsminister, da »omannerne« netop havde skrevet kontrakt på 20 nye »SuperLynx 300« helikoptere.

Vores opgave var at forklare interesserede om vores operationsmønster og det igangværende levetidsforlæn-

gelsesprogram, hvilket viste sig at have en relativ stor interesse, specielt for andre Lynx brugere. Ellers gik den store snak generelt om »Nordisk Standard Helikopter«, hvorom der dagligt blev tilført nye rygter.

Onsdag den 21. juni havde vi æren af at være inviteret til reception i den Danske Ambassade i Paris. Her fik vi mulighed for at møde repræsentanter fra den danske delegation og forsvars- og aerospaceindustrien i de hyggelige og meget smukke omgivelser på Avenue Foch, ikke langt fra Triumfbuen.

S-170 i 48 timers karantæne

Mandag den 26. juni skulle kursen atter sættes mod Danmark. Efter et langt, men mindeværdigt airshow, skulle vores danske snuhed stå sin prøve. Vi skulle gerne ud fra standpladsområdet som et af de første fly for at kunne være sikker på at nå Danmark samme dag. Det lykkedes »næsten« idet vi kun måtte vente en time på en traktor.

Vel hjemme i Danmark kunne vi konstatere, at det havde været en lærerig tur for hele besætningen. Yderligere måtte vi opleve at begrebet »mund- og klovesyge« stadig eksisterede på daværende tidspunkt. S-170 blev sat i 48 timers karantæne på et afspærret område på flyvestationen. Men vi nåede godt hjem til sidst.

(Søværnets Flyvetjeneste)

Static display – find Lynx'en!

21. juni dette år blev ikke bare den længste dag hvad angår lyse timer, det blev også dagen, der vil stå printet i min hukommelse som den længste dag i mit liv til dato – og så havde jeg selv planlagt den!

Stedet er Kabelminelæggeren LOSSEN. Jeg hedder Kirsten Kjeldsen Nielsen og er kaptajnløjtnant. 21. juni var dagen, hvor jeg skulle til chefprøve i kabelminelæggere af LINDORMEN-klasse.

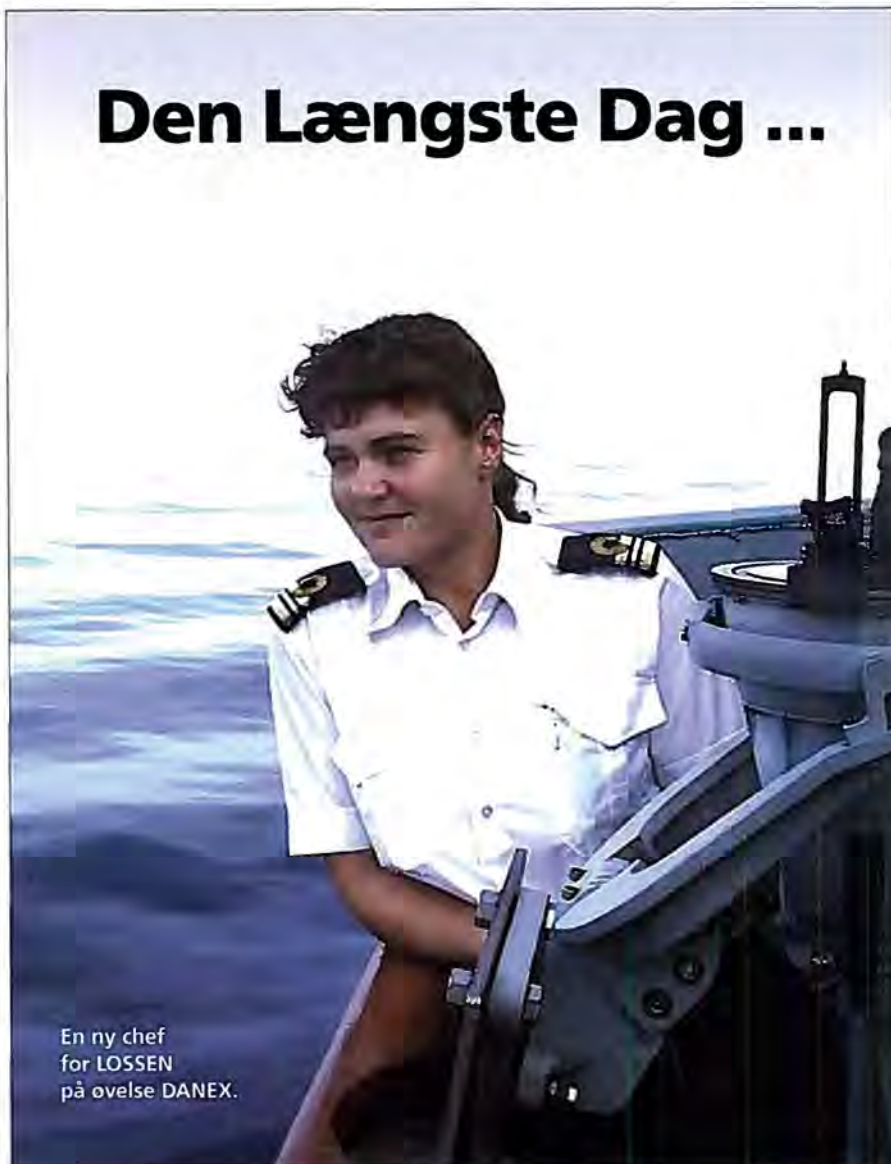
Et lidt langt program måske

Jeg trådte mine »barnesko« ombord i LOSSEN i august 1992, hvor jeg startede som 3. kommanderende umiddelbart efter officersskolen og vagtchefstogt. Efter cirka et år blev jeg næstkommanderende i LINDORMEN frem til januar 1994. Efter et par år i nøglebådsstatus skulle den være operativ og skifte med LOSSEN. Jeg havde endvidere 4 måneder som næstkommanderende i LOSSEN i foråret 1996, hvor den sejlede som »skoleskib« for vagtchefselever. Allerede da vidste jeg, at det var planlagt at jeg skulle være chef i denne skibsklasse. Det skal da ikke være nogen hemmelighed at mine tanker og mit liv begyndte at kredse omkring dette faktum.

6. februar dette år mødte jeg så som næstkommanderende i LOSSEN, og 9. april blev jeg chefelev. Herefter kunne jeg begynde at koncentrere mig om jobbet, og i midten af maj fremsendte jeg et forslag til program for gennemførelse af chefprøven til Chefen for 3. Eskadre. Et lidt langt program måske; og det skal da ikke være nogen hemmelighed, at jeg under gennemførelsen måtte erindre en replik fra en kendt dansk film: »Skibsskredet vil fortryde.»

En chefs ret hårde program

Chefprøven skulle foregå i anden uge af en to ugers sejlskole, hvor vi i den mellemliggende weekend havde været på adoptionsbesøg i Sønderborg – en weekend, hvor jeg fik at mærke en chefs ret hårde officielle og uofficielle program.

En ny chef
for LOSSEN
på øvelse DANEX.

Foto: LOSSEN

Uvist af hvilke årsager (!?) var mit stemmebånd tæt ved at lave båndsalat i hele den efterfølgende uge. Der var således tider, hvor jeg frygtede, at stemmen skulle forsvinde helt inden prøven. 20. juni – sidst på eftermiddagen – gik LOSSEN ind til Århus havn, hvor vi ville blive liggende indtil næste dag.

Kl. 0600 den efterfølgende morgen lød udpurringssignalet, og straks jeg havde slået øjnene op slog det ned i mig – chefprøve! I en kort stund, inden jeg stod op, passerede mærkedagene i mit liv revy for mit indre øje. Det slog mig, at lige præcis denne dag for 14 år siden blev jeg matematisk/fysisk student. Efterfølgende slog det mig, at jeg så var ved at blive gammel!

Bedømmelsesudvalget, bestående af

Chefen for 3. Eskadre og Eskadreteknikofficeren, skulle komme ombord kl. 0800.

KLART SKIB etableret

I de 2 timer op til da, snurrede jeg omkring mig selv i små cirkler. Præcis kl. 0800 gik udvalget ombord og blev vist ind på chefens lukaf. Eskadretchefen briefede kort om gennemførelsen af prøven, og hvilke moduler der i løbet af dagen ville blive bedømt. Dernæst gennemgik jeg dagens program, og udleverede eksterne/interne signaler/ordrer til bedømmelsesudvalget. Kl. 0825 blev der slået manøvrerulle, og det var med gele i benene jeg manøvrerede LOSSEN fra kaj i Århus.

Efter bjærgningsrulle overgik jeg til blindsejlskole, hvor jeg skulle demon-

strere, at jeg kunne iværksætte forstærket/skærpet sejladsberedskab (udover når vi var i manøvrerulle). Efter denne seance var der efter planen et "hul" på 10 minutter, der dog ikke blev overladt til lediggang. Pludselig blev der råbt: "bjærgemærs overbord – bagbord side". Skibet blev straks stoppet, og i løbet af 4 minutter og 55 sekunder var bjærgemærset bjærget med gummibåd, og der var gjort klar til modtagelse af kuldeskadet overlevende i cafeteriet. Næste punkt på programmet var en "rundtur" i LOSSEN for bedømmelsesudvalget, hvor jeg fremlagde generelle ting om skibets indretning, manøvreegenskaber, stabilitet med videre.

Næste punkt på programmet var overgang til krigsberedskab – KLART SKIB, der blev etableret kl. 1050. Herunder blev der klargjort og gennemført engagementsøvelser for STINGER-grupperne og 20 mm kanonen. KLART SKIB blev aftrådt på 5 minutters varsel med henblik på skafning. Hele besætningen nåede at skaffe, inden KLART SKIB blev tørnet til igen kl. 1200.

Well done Lars, Paw og Christian!

Forud for chefprøven havde jeg i tæt samarbejde med kokken og de 2 messegaster planlagt, hvordan vi kunne få skaffeperioderne til at "klappe", så alle i besætningen kunne nå at skaffe inden for det tætpakkede programs ubønhørlige rammer. Det lykkedes til fulde. Well done Lars, Paw og Christian!

Umiddelbart efter vi var mødt i KLART SKIB igen, gennemførte jeg en sømålsskydning med 20 mm pjecen, hvorefter jeg lod besætningen aftræde efter KLART SKIB og overgik til daglig orden. Her havde jeg et, for bedømmelsesudvalget, "usynligt" hul, hvor jeg nåede en hurtig kop kaffe og en smøg, inden jeg beordrede skibet tørnet til for minelægning. Jeg havde planlagt to kontrollerede minespærringer i Sejerø Bugt Nord, så der var mulighed for at gennemføre minelægningen tilnærmelsesvist uanset vejret.

Men på denne dag viste vejret sig fra sin gode side (3. kommanderende mener stadig det skyldes, at hun blev 25

år den dag!) og jeg valgte en spærring ved Odden Færgehavn. Minelægningen gik fint. Jeg erfarede dog, at det var uundværligt at have en plan B klar. Få splitsekunder før jeg skulle lægge en bøjle i mineboks-positionen, der hvor kablerne fra minerne samles, gik GPS'en ned uden indblanding fra bedømmelsesudvalget. Jeg måtte derfor iværksætte plan B, der byggede på optisk navigation. Så var det besætningens tur til at etablere minefeltet ud fra min minelægningsdisposition, hvorefter jeg briefede om TP19 minen og gennemgik kontrolpulten til minefeltet for bedømmelsesudvalget.

Frem og tilbage er lige langt, og afrigningen af minefeltet blev iværksat afsluttet med mineindbjærgning. Mens afrigningen foregik, havde jeg en seance med eskadrechefen omkring suverænitetshåndhævelse.

Bomber ind på broen

Med sidste mine på dæk begyndte LOSSEN forlægningen tilbage mod Århus, hvor vi fik en øvelses-brandalarm i elværkstedet. Jeg slog straks havarirulle. Branden i elværkstedet blev hurtigt efterfulgt af en brand på mandskabs bad og toilet med efterfølgende indsats af førstehjælp. Mens skibet lå stille i vandet, kom der pludselig – for øvelse – en motorbåd, hvorfra der kastedes bomber ind på broen. Disse forårsagede hårdt såret bropersonel og en "ukampdygtig" manøvreput.

I starten havde jeg svært ved at danne mig et overblik over, hvem der agerede sårede, idet én af KI'erne (KI = kampinformation), der ikke var blevet udpeget som statist af eskadret tekniskofficeren, troede han også skulle ligge og vride sig i smerte som alle sine kollegaer. Heldigvis havde jeg en lidt forvirret, men kampberedt KI'er på banen igen efter et par minutter. En Oscar til dig, Flemming! For mit eget vedkommende var jeg aldrig kommet langt som skuespiller – det voldte mig nogen kvaler at forestille mig manøvreputen som værende "smeltet" og ubrugelig.

Efter en overordentlig god indsats fra den tilbageværende kampdygtige del af besætningen, fik vi bekæmpet brandene og evakueret såret perso-

nel og endelig kunne jeg lade aftræde efter havarirulle. Så var der aftenskaftning, og jeg kunne "slappe" af et øjeblik og LOSSEN genoptog forlægningen tilbage til Århus.

Jeg havde bestået chefprøven

Endelig kunne vi gå an på det næstsidste punkt på programmet, som var en gennemgang af et selvvirkende minefelt, jeg havde planlagt ud fra en minelægningsordre udgivet af eskadren samt en gennemgang af LOSSENS materiel, besætnings- og uddannelsesmæssige status. Efterfølgende var LOSSEN ved at være fremme i Århus, og jeg lagde til kaj kl. 2017. For mit eget vedkommende var det til en afventende position. Bedømmelsesudvalget holdt møde om dagens begivenheder og – ikke mindst – om jeg havde bestået eller ikke bestået (jeg havde selv en idé om det). Endelig var bedømmelsesudvalget færdige med at "votere", og eskadrechefen bekendtgjorde, at jeg havde bestået chefprøven i kabelminelægning af LINDORMEN-klassen.

Den sidste "gæst" fra borde

Kort efter gik eskadret tekniskofficeren fra borde, og eskadrechefen og jeg skiftede kommandotegn på agterdækket, hvorefter han gik fra borde. Kl. 2120 gik den sidste "gæst" fra borde – den tidligere chef LOSSEN og chef Division 32, kaptajnlejtant Heinrich Evers. Der blev slået manøvrerulle, og den "gamle" chef LOSSEN var behjælpelig med at lade vores trosser gå – og vi forlagde mod Frederikshavn. Det strejfede mig, hvor mærkeligt det måtte have været for Heinrich at se LOSSEN sejle uden ham.

Under forlægningen mod Frederikshavn, hvortil vi ankom kl. 0900 næste morgen, sov den nye chef ikke i mange minutter – det var med øjne så store som tekopper, jeg følte ansvaret trykke mig ned i madrassen!

I skrivende stund kan jeg tænke tilbage på en veloverstået chefprøve, som ikke bare skyldtes mine evner; men så sandelig også den store og energiske indsats besætningen ydede på denne dag – **den længste dag.** ■

Grønlands Kommando fejrer sit 50 års jubilæum

For 25 år siden

Mange aviser har på bagsiden en rubrik med overskriften "For 5, 10, 25, 50 år siden". Sådanne erindringsnotitser er spændende at læse. De giver anledning til opfriskning af hukommelsen for begivenheder i egen levetid eller af gammelt historisk stof fra skoletiden. For de fleste af begivenhederne er gældende, at de omfatter en hændelse, der har haft indflydelse på historiens gang og dermed fremtiden.

"For 25 år siden", i 1976, stod der i "HVEM, HVAD, HVOR" udgivet af Politikens Forlag A/S, en beretning af Søren Wissum, som for den sags skyld lige så godt kunne have været skrevet i år 2001, hvor Grønlands Kommando fejrer sit 50 års jubilæum.

Overskriften var "Grønlands Kommando 25 år".

"I forbindelse med Danmarks indtræden i NATO undertegnede i april 1951 en overenskomst med den amerikanske regering om forsvaret af Grønland. Grønlands Kommando blev oprettet, og den danske chef blev inden for NATO strukturen øverste chef

Jagtkaptajnen viser H.M. Dronningen rundt på marinestationens område i forbindelse med festlighederne ved jubilæet. Foto: Axel Fiedler

for alle militære styrker i Grønland.

Bortset fra planlægningsopgaver for danske og grønlandske myndigheder og for NATO ligger de militære opgaver hovedsagelig på kommunikation og overvågning af territoriet. Kystlinien er mere end 9.000 sømil (16.668 km) lang, og den barske natur sammen med den meget spredte beboelse medfører, at håndhævelsen af Danmarks suverænitet her i højere grad end andre steder må varetages af forsvaret allerede i fredstid.

Alle ubeboede kyststrækninger og fjordkomplekser besejles derfor jævnligt af inspektionsskibe eller kuttere og overflyves af de fly, der er til rådighed for kommandoen. De dele af kysten, der ikke kan besejles – specielt den nordøstlige del af Grønland – overvåges foruden af fly også af militære slædepatruljer.

Det er naturligt, at forsvaret under disse omstændigheder også må løse en lang række civile opgaver. De bedst kendte er fiskeriinspektion og søredningstjeneste. For at sikre skibsfarten er der etableret et positions-melde system, der indebærer, at alle skibe på rejse til og fra Grønland på bestemte tider skal melde om position og forventet videre sejlads direkte til søredningscentralen på Grønnedal, medens skibe i kystfart melder det samme til bestemmelsesstedets radiostation. Udebliver melding fra et skib, iværksættes efterlysning og eventuelt eftersøgning efter helt rutinemæssige procedurer. F.eks. i 1972 skete dette i 34 tilfælde.

I de senere år har tekniske fremskridt og ikke mindst energiproblemer, gjort det aktuelt at søge efter olie- og mineralforekomster i dele af Grønland, hvor det ikke tidligere har været muligt. Grønlands Kommando deltager i kontrollen af, at bestemmelser for sådanne undersøgelser og eventuel senere udvinding overholdes. I øvrigt har jo en væsentlig del af de senere års videnskabelige ekspe-

ditioner – f.eks. Eigil Knuths ekspeditioner i Nordøst-Grønland – kun været mulige, fordi de har fået støtte fra Grønlands Kommando. Der er stadig farvandsområder i Grønland, der er mangelfuldt – eller slet ikke – opmålte, og f.eks. i forbindelse med de førnævnte geologiske undersøgelser, er der et stigende behov for opmåling af farvande, der ikke tidligere har været anset for farbare. Hvert år oprettes i sommermånederne en søopmålingsgruppe, som ved hjælp af de såkaldte SKA-både – støttet af orlogskuttere og inspektionsskibe foretager opmålinger. Grønlands Kommando har ansvar for udsendelse af navigationsefterretninger, ligesom man deltager i det daglige tilsyn med søafmærkningen. Isrekognosceringen, der ledes af Meteorologisk Instituts Iscentral i Narsarsuaq, er i høj grad afhængig af Grønlands Kommandos rekognosceringer med skibe og fly. Endelig skal nævnes deltagelse i en lang række transportopgaver – f.eks. patientevakueringer og transport af personel og materiel.

Foto: Axel Fiedler

Grønlands Kommando løser en lang række opgaver i Danmarks nordligste område, som ikke kunne løses af andre – ofte under yderst vanskelige klimatiske forhold. Det har de nu gjort i 25 år!

Ja! Det har Forsvaret i Grønland gjort i de første 25 år, og også i de efterfølgende 25 år!

Materielmæssigt blev inspektionsskibene af HVIDBJØRNEN-klassen afløst af de fire dobbelt så store skibe af THETIS-klassen i begyndelsen af 90'erne, og Gulfstream G-III flyene afløste i begyndelsen af 80'erne Hercules C-130 flyene som overvågningsfly i Luftgruppe Vest på Søndre Strømfjord. Fredstidsopgaverne blev suppleret med nye, såsom deltagelse i olieefforsknings langs med Grønlands nordøst- og vestkyst i årene 1991 – 1999, KANUMAS projektet, og fra januar 2000 overtog Grønlands Kommando ansvaret for forureningsbekæmpelse uden for det grønlandske søterritorium. Søopmålingen, som i slutningen af 70'erne næsten var gået helt i stå, blev genoptaget i slutningen af 80'erne, og til SKA-bådene blev der i Grønndal bygget en meget stor opbevaringshal, Katedralen.

Grønlands Kommandos eksistens i Grønndal stod til vurdering mange gange, og utallige forsøg blev gjort på at flytte Kommandoen til hovedstaden Nuuk, Godthaab, eller andre steder på kysten. Men Grønlands Kommando kan fejre sit halve sekl placeret i Grønndal, Ivittuut Kommune, i forvisningen om, at i jubilæumsåret er dens bygningsmæssige og personelmæssige tilstand i en god symbiose med opgaverne og samspillet med det civile grønlandske samfund. Grønlands Kommando er en fuldt integreret del af det grønlandske samfund, og med de allerede påbegyndte tiltag for opgaveløsningen i det kommende kvarte århundrede, vil Forsvaret i Grønland stå stærkt i løsningen af den lange række af opgaver, som "ikke kunne løses af andre – ofte under yderst vanskelige klimatiske forhold". Tillykke med jubilæet til personalet ved Grønlands Kommando og i de enheder – flyvende, slædekørende, styrke i Nord og sejlede – der udgør Forsvarets spidse ender i den arktiske del af Kongeriget. ■

Anmeldelse af bog

50 års jubilæet på Grønndal

En prægtig bog har set dagens lys

Det er med stor forventning man lægger forfatteren og søofficeren Per Herholdt Jensens bog foran sig på bordet. Den blotte fremtoning maner til en form for andagt – retfærdiggjort af de grønlandske fjelde, der toner frem på forsidens – et lille udpluk af den grønlandske natur, der for os danskere har den absolutte verdensrekord i storhed, skønhed og magtfulde.

Bogens titel er:

GRØNLANDS KOMMANDO I 50 ÅR

Forlaget Aschehoug skriver i anledning af udgivelsen:

Grønlands Kommando blev oprettet i 1951, da den danske stat overtog den amerikanske flådestation Naval Base Grondal i Arsukfjord få kilometer fra kryolitbruddet i Ivittuut. Stedet har siden da været sæde for den øverste militære chef i Grønland.

Bogen, smækfyldt med sjældne og nye fotografier, som viser livet, som det former sig for kommandoens forskellige funktioner: til søs, til lands og i luften, fortæller om de forskellige aspekter, både historisk såvel som personligt.

»... Siden 2. Verdenskrig har Grønland gennemført en omfattende politisk, trafikal og erhvervsmæssig forandring til en moderne stat, der bl.a. stiller krav om en tilstedeværende og velfungerende statsmyndighed på områderne overvågning af territoriet, eftersøgnings- og søredningstjenesten, fiskeriinspektion m. fl. opgaver: ... Ved 50-års jubilæet fremstår Grønlands Kommando som en livskraftig myndighed og med en stærk placering i det grønlandske samfunds daglige liv og virke.«

(Fra chefen for Grønlands Kommando 1999-2001, Axel Fiedlers forord)

Kaptajnlejtant i Søværnet, Per Herholdt Jensen, har tilbragt 11 år i Grønland over fire perioder. Blandt andet har han gjort tjeneste på en af inspektionskutterne og sejlet de grønlandske farvande tynde. P.t. gør forfatteren tjeneste i Forsvarskommandoens Presse- og Informationssektion.

Per Herholdt Jensen har blandt andet udgivet:

»Flådens inspektionskuttere ved Grønland« 1982

»Piteraqa«, 1991 (Om de frygtede orkaner i Ammassalik, Østgrønland)

»Stormsejlerne – Politiets Grønlandskuttere«, 1999

Bogen er på 239 sider, illustreret med relevante arkivbilleder og en lang række nye farvefotos af stor skønhed. Bogen er indbundet og koster 369 kr. Den er som skrevet udgivet af ASCHEHOUG DANSK FORLAG A/S, Landemærket 8, Postboks 2179, 1017 Kbh. K Forlaget kan også nås på Internettet via <http://www.aschehoug.dk> og på telefon 33305522

Søværnsorientering har læst bogen igennem og kan i den anledning udtale, at ingen der har gjort tjeneste på Nordatlanten bør snyde sig selv for denne oplevelse, det er at få alle sine egne oplevelser deroppe sat i et så godt og smukt perspektiv. Alle andre i søværnet og deres familier kan med stort udbytte gøre ligeså.

Red.

Adoptionsbesøg i Nexø

Missilfartøjet VIBEN var i weekenden 31. august 2001 til 3. september 2001 på adoptionsbesøg i Nexø.

Sikkerhedsinstruks for skoleelever

VIBEN ankom til Rønne fredag eftermiddag, hvor en 8. klasse fra den lokale skole ventede på os. De skulle sejle med fra Rønne til Nexø. Eleverne fik den obligatoriske sikkerhedsin-

Udspring – det bornholmske Acapulco

struks, og vi drog derefter mod Nexø med alle eleverne rundt på hele skibet. De var meget interesserede i alt og spørgsmålene formeligt føg efter de forskellige besætningsmedlemmer.

I Nexø var besætningen fredag aften inviteret til kommunens middag med tre retter mad, og øl og vin ad libitum. Denne middag blev en kæmpesucces, ikke mindst maden vakte begejstring blandt besætningen.

Selv om der er en stående aftale mellem Nexø kommune og VIBEN om, at vi ikke udveksler gaver, "overtrådte" vi denne regel og overrakte en gave til borgmesteren i form af noget velpudset messing.

Lørdag eftermiddag var der arrangeret rapelling, »Dead slide« og udspring fra klipperne. Alt sammen foregik i et nedlagt stenbrud, der i åre-

Elever på opdagelse

Dead Slide – en landing

nes løb var blevet fyldt op af regnvand. Dead slide var vi meget spændt på hvad var. Vi havde hørt om det, men der var ingen der rigtigt vidste, hvad det var.

Da vi kom ud til bruddet, blev vi dog på ingen måde skuffede. To reb var spændt 300 meter hen over stenbruddet med en hældning på. Vi skulle starte oppe i cirka 50 meters højde og

Dead Slide fra oven

derefter køre ned, først over land og derefter ned i vandet. Farten kom op på omkring 55 km/t. Næsten alle fik prøvet det og der var bred enighed om, at det var en fantastisk oplevelse og de fleste skulle da også prøve to gange. Rapelling og udspring fra klipperne var også sjovt, og var for mange deres første gang.

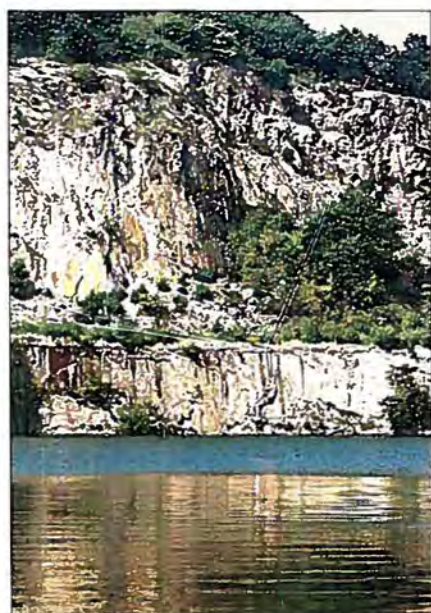
Lørdag eftermiddag var der åbent

skib, og VIBEN blev på tre timer besøgt af 225 gæster.

Lørdag aften var det så VIBENs tur til at være vært ved en reception. Vi valgte at lave en stående buffet. Køkkenet havde gjort et stort stykke arbejde i kabyssen, så maden var i hvert tilfælde tip top, og arrangementet blev da også en succes.

Søndag havde chefen inviteret borg-

mesteren, havnemesteren samt fire repræsentanter fra kommunalbestyrelsen til frokost. Senere på dagen havde kommunalbestyrelsen udfordret VIBEN i fodbold, og alle fra den vagtsfrie del af besætningen deltog. Desværre kunne vores »A-kæde« ikke stille noget op mod holdet fra kommunalbestyrelsen, og vi tabte derfor med 2 mål mod nul. Men det gør ikke

Tovglidning »Dead Slide«

Gaven modtages

Personelmøde ved Flådestation Korsør

Søværnets Operative Kommando afholdt i perioden 21. - 22. maj 2001, personelmøde for det personelkommandoen forvalter. Mødet havde deltagelse af over 50 premierløjtnanter og kaptajnløjtnanter, primært fra 2. Eskadre, men enkelte officerer fra Forsvarskommandoen, Søværnets Materielkommando, Søværnets Taktik- og Våbenskole og Bornholms Marinedistrikt lagde også vejen forbi. Mødet blev afholdt ved Flådestation Korsør i Cafeteriet, der sørgede for gode og meget serviceorienterede rammer.

Afholdelse af personelmødet var en direkte konsekvens af de anbefalinger, som fremkom under seminaret for yngre officerer 8. - 10. december 2000 og skal ses som en fortsættelse af den dialog, der blev iværksat ved tilfredshedsundersøgelsen i 1999. Søværnets Operative Kommando har afholdt et tilsvarende møde ved Flådestation Frederikshavn og vil senere i år gentage nævnte tilfredshedsundersøgelse.

Formålet med møderne er at styrke kommunikationen mellem Søværnets Operative Kommando og i dette tilfælde de yngre officerer. Mødet i Korsør var opdelt i 2 faser. Individuelle personelsamtaler med udstikkerne og en orienterings- og debatfase med fokus på personelpolitikken og visioner for Søværnet.

Højdepunktet ved mødet var indlægget af Chefen for Søværnets Operative Kommando, der fortalte om sine visioner for Søværnet, Flådens fremtidige sammensætning og hvordan opgaverne skal løses.

Mange officerer benyttede sig af muligheden for at få en personlig samtale med deres udstikker. Så mange, at udstikkeren for operative premierløjtnanter og kaptajnløjtnanter var nød-

saget til at forblive i Korsør og inddrage onsdagen i programmet.

Chefen for Søværnets Operative Kommandos Personel- og Administrationsdivision, kommandør H. Andersen, åbnede orienterings- og debatfasen med at byde velkommen til det første møde mellem kommandoen og "de yngre officerer". Kommandøren gav udtryk for håb om at denne type møder kan bidrage til at skabe en bedre gensidig forståelse af funktionsvilkårene, såvel ved de sejlede enheder, som ved skoler og stabe. Man håber derigennem på den ene side at skabe bedre grundlag for den overordnede planlægning og på den anden, bedre accept af de beslutninger, som Søværnets Operative Kommando træffer på forvaltningsområdet.

Herefter fortsatte kommandøren med en række sammenlignende betragtninger over:

- rapport fra Institut for Militærpsykologi: "Officerers Afgang",
- Finansministeriets undersøgelse "Motivation i Staten" og
- tilfredshedsundersøgelsen: "Tjenestevilkår for Yngre Officerer i Søværnet"
- samt det efterfølgende "Seminar for Yngre Officerer."

Kommandøren noterede sig, at de tre undersøgelser har været gennemført på tre forskellige tidspunkter og med forskellige målgrupper. Dette til trods synes resultaterne at være meget ensartede. Det kan således konstateres, at geografisk stabilitet og en troværdig og holdbar planlægning er de væsentligste faktorer for at skabe tilfredshed og dermed jobfastholdelse. Kommandøren noterede sig endvidere, at lønnen overraskende har fået en større betydning for personellet, men fandt det i denne sammenhæng vig-

Rappelling under realistiske forhold

noget at tabe; blot man har gjort sit bedste.

Søndagens åbne skib var atter vel besøgt - af 290 gæster.

Kommer allerede tilbage i december

Mandag var det så tid for VIBEN at sige tak, ikke for i år, men for denne gang. VIBEN kommer nemlig allerede i december tilbage på farvandsovervågning i de bornholmske farvande. Vi lovede da også at spille fodbold mod dem igen, og eventuelt også spille mod en skoleklasse - softball. Alt i alt må man sige at VIBEN fik genetableret kontakten til adoptionsbyen, efter hele to års fravær. VIBENs besætning havde et fornøjeligt adoptionsbesøg med mange gode oplevelser.

Missilfartøjet VIBEN

Chefen for Søværnets Operative Kommando briefer

tigt at lægge mærke til, at indhold i jobbet var en meget betydningsfuld parameter i Finansministeriets undersøgelse.

Chefen for Planlægningsafdelingen, kommandørkaptajn P.A. Hesselballe fortalte derefter om implementeringen af det seneste forsvarsforlig i Søværnet. Kommandørkaptajnen orienterede om de følger, som forliget vil få for sammensætningen og strukturen i fremtidens Søværn med deraf afledte konsekvenser for personelpolitikken. Kommandørkaptajnen understregede, at Søværnet står midt i en omstillingsproces, hvor de fartøjstyper (WILLEMOES-klassen), som var optimeret til invasionsforsvaret er udfaset, men de skibe, der skal klare Søværnets fremtidige internationale opgaver stadig ikke er bygget. Kommandørkaptajnen gav en beskrivelse af de opgavetyper i fællesværns regi, som de kommende »Fleksible Støtteskibe« er optimeret til at løse. Han forudså en lang række spændende og fagligt udfordrende opgaver med disse skibstyper, der forventes at indgå i Søværnet fra 2004. Indlægget gav anledning til en god debat, hvor såvel konkrete som mere følelsesmæssige forhold blev debatteres.

Efter en veltillavet og velanrettet middag i cafeteriet startede en ny debatrunde, hvor deltagerne blev opdelt i mindre grupper på ca. 6 officerer – alle med en til to fra Søværnets Operati-

ve Kommando, som havde forberedt en række temaer til debat. Temaerne var:

- HORIKA, (horisontal karriereplanlægning),
- uddannelsesmeritering,
- mål/midler,
- konkurrence på personel med det civile erhvervsliv,
- optimering af personelplaner,
- fremtidig efteruddannelse for officerspersonel,
- koordinering af privatliv og arbejdsliv,
- planlægning og planfastholdelse,
- karrieremuligheder,
- personeludvikling/udviklingssystem og
- »Ny Løn«.

Mange andre forhold uden for disse emner blev imidlertid også drøftet. Debatten kørte overordentlig livligt og for de fleste deltageres vedkommende fortsatte samtalerne udover den fastsatte tidsramme.

Tirsdagen startede med det omtalte indlæg af Chefen for Søværnets Operative Kommando. Kontreadmiralen startede med at glæde over det store antal officerer, som var mødt op til mødet, og gav udtryk for, at han anser det for særdeles væsentligt, at vi i Søværnet skaber mulighed for at debattere og informere om de mange nye tiltag, der sættes i sving i disse år. Admiralen kom vidt omkring og drog paralleller til den engelske flåde og det fremtidige behov for »joint operations« kapacitet. Han understregede, at Søværnet befinder sig i en overgangsfase, med bevægelse fra et mo-

biliseringsforsvar til et reaktionsstyrkeforsvar.

Efter indlægget var der åbent for spørgsmål og admiralen besvarede mange konkrete spørgsmål om blandt andet anvendelsen af værnepligtige, som han ser som et positivt bidrag til Søværnet – såvel fagligt som personelpolitisk. Kontreadmiralen understregede, at vi alle har et ansvar for at sikre, at de værnepligtige gives en relevant mobiliseringsuddannelse.

Efter Chefen for Søværnets Operative Kommandos briefing benyttede Chefen for 2. Eskadre, kommandør K.B. Jensen sig af det faktum, at 90% af deltagerne var fra 2. Eskadre. Eskadrechefen talte om personelpolitikken i eskadren, om karriereplaner og muligheder samt den øjeblikkelige personsituation. Det fremgik klart af kommandørens indlæg, at eskadren lægger stor vægt på at sikre personellet en god, alsidig og interessant tjeneste, og at eskadren lægger mange ressourcer i at sikre en bedre information af personellet, samt en bedre fastholdelse af de lagte planer.

Orienterings- og debatfasen blev afsluttet med et indlæg fra projektgruppen bag de nye fleksible støtteskibe, repræsenteret ved kaptajnløjtnant E. Pedersen. Indlægget kom med en række konkrete bud på de fleksible støtteskibes design, indretning og udrustning. Kaptajnløjtnanten gjorde endvidere rede for processen med skibets tilblivelse og drog en række sammenlignende betragtninger med det norske fregatprojekt.

Personelmødet blev afrundet af Chefen for Søværnets Operative Kommandos Personel- og Administrationsdivision. Mødet havde efterladt et positivt indtryk hos personelforvaltningen og en fornemmelse af, at vi er på vej i den rigtige retning. Kommandøren opfordrede deltagerne til at kontakte deres udstikker, hvis de har forslag ris eller ros, der kan inddrages ved planlægningen af mødet ved Flådestation Frederikshavn. Til sidst blev der sagt tak til 2. Eskadres stab for god støtte i forbindelse med planlægning og gennemførelse af arrangementet. ■

Admiralen med tilhørere

TRITON opbringer u.o

Inspektionsskibet TRITON opbringer genstridig russisk trawler for ulovligt fiskeri ved Færøerne 3 juli 2001.

Russisk trawler på gale veje

3. juli 2001 klokken 1523 opdagede TRITONs helikopter en russisk trawler – ISTOK – fiskende på »Outer Bailey Banke«. Dette område er færøsk fiskeriterritorium, men området har i sin tid været ret omstridt. Der var ikke enighed om, hvorvidt området var internationalt farvand eller hørte til under de færøske fiskeriområder. Dette tvivsspørgsmål blev imidlertid bragt ud af verden, da man i 1997 fik udvidet det færøske fiskeriterritorium.

TRITONs helikopter meldte observationen af ISTOK tilbage til TRITON, hvor man rutinemæssigt ud fra navn, skrognummer og kaldesignal undersøgte ISTOKs ret til at fiske i området. Det konstateredes hurtigt, at ISTOK ikke var meldt ind på færøsk fiskeriterritorium. Helikopteren blev instrueret i at indsamle beviser blandt andet i form af fotografering af trawleren. Herefter kontaktedes Færøernes Kommando for, at de kunne undersøge sagen en ekstra gang. Der kunne jo være tale om en fejl i indrapporteringsproceduren. Det var imidlertid ikke tilfældet! ISTOK fiskede uden færøsk licens på færøsk område – klart ulovligt!

Bevisberedskab

Herefter gik det stærkt ombord i TRITON. Der blev iværksat »Bevisberedskab« – et beredskab, der efterhånden er udviklet til mest effektivt at sikre de nødvendige beviser til eventuel senere dokumentation af sagen i retten. ISTOKs position blev løbende bestemt ved hjælp af GPS og pejling/afstand. Desuden blev der taget billeder – dels af ISTOK med fiskeredskaberne ude og dels af TRITONs instrumenter med mere.

TRITON lå 17 sømil fra ISTOK, da helikopteren spottede den. Med det samme satte TRITON kursen mod ISTOK med højeste fart således at kontrolbesøg kunne foretages tidligst muligt. Klokken 1627 kontaktedes ISTOK på VHF radio og blev orienteret om, at vi ville aflægge et kontrolbesøg.

Selvom stemningen ombord i TRITON var spændt, herskede der en professionel ro. Kontrolholdet gjorde sig klar til boarding, og da det var en boarding ud over det sædvanlige, drøftedes »strategien« umiddelbart inden kontrolholdet blev sendt afsted.

Den vigtige dokumentation

I forbindelse med dokumentationen i en eventuel retssag er det vigtigt at sikre sig trawlerens position. Er dette ikke i orden kan den yderste konsekvens være, at sagen falder til jorden. I den forbindelse handlede »FI-holdet« helt efter bogen, og der var ingen panik endsige urolig stemning, da de kom ombord. De fik uden pro-

blemer ISTOKs skipper til at bestemme sin position og med sin underskrift bekræfte dens rigtighed. Et meget vigtigt bevis var sikret.

FI-holdet udførte derudover en rutinemæssig boarding og gennemgik de sædvanlige ting – heriblandt licens status. Her gik situationens alvor op for besætningen på ISTOK. De gamle russiske søkort fra halvfjerdserne var ikke opdaterede hvad angår det færøske fiskeriterritorium. På ISTOK var man overbevist om, at man fiskede i internationalt farvand, – og de havde da også en international »NEAFC-licens«.

Der blev nu fragtet søkort fra TRITON over til trawleren. ISTOKs fører blev bedt om at udsætte sin position i TRITONs kort. Dette nægtede han, idet positionen klart lå indenfor færøsk fiskeriterritorium.

ISTOKs fører usamarbejdsvillig

Alt imens FI-holdet udførte deres kontrol ombord i ISTOK, havde man ombord i TRITON haft kontakt med hele det juridiske bagland, Færøernes Kommando, politimesteren i Thorshavn og så videre. Kommandoen havde i samråd med politimesteren i Thorshavn besluttet, at ISTOK skulle anmodes om frivilligt at følge med til Thorshavn. FI-holdet konfronterede ISTOKs fører med denne beslutning, men kaptajnen stillede sig uforstående overfor dette. Han ville ikke sejle, før han havde talt med politimesteren i Thorshavn og sit rederi.

Den øvrige besætning på ISTOK syntes dog at have forstået, at den var rivende gal.

FI-holdet, der efterhånden havde været ombord i mange timer, blev nu afløst af et andet FI-hold, som skulle være ombord på ISTOK under sejladsen til Thorshavn. Da dette andet FI-hold ankom, lå ISTOK stadig død i vandet på trods af instruksen om at følge med til Thorshavn. Den russi-

vhgt fiskende trawler

ske kaptajn førte højrøstede og lange samtaler med sit rederi. Efter 3-4 telefonsamtaler så det dog endelig ud til, at han ville samarbejde. Trawleren satte farten op og satte kursen mod Thorshavn. TRITON fulgte med på ISTOKs bagbords låring. Ombord på ISTOK var kaptajnen stadig oprevet, og hans utilfredshed kom tydeligt til udtryk. Selv om dette foregik på højlydt russisk, var meningen klar for alle.

ikke kaptajnens ophidselse. TRITON havde i mellemtiden modtaget be- myndigelse til at arrestere ISTOK, så fremt føreren fortsat nægtede at sam- arbejde. Da kaptajnen så var færdig med at tale i telefon, gjorde FI-holdet ham de seneste instrukser klare for ham. Kaptajnen syntes ikke at reagere på FI-holdets tiltale af ham, men fortsatte ophidset sin råben på rus- sisk.

FI-holdet tolkede situationen som fort-

Kontraordre hjemme fra?

En time senere modtog ISTOK en te- lex fra rederiet. Denne indeholdt til- syneladende en instruks om at forla- de færøsk fiskeriterritorium. Kaptaj- nen reagerede ved at tage al farten af ISTOK, der så igen lå stille i vandet. FI-holdet prøvede nu at gøre kaptaj- nen det forståeligt, at ISTOK ville komme til Thorshavn med eller uden hans samarbejde, og at det derfor ik- ke var tilrådeligt at sejle ud af færøsk fiskeriterritorium. Kaptajnen syntes nu ret ophidset, og da FI-holdet, efter instruks fra TRITON og Færøernes Kommando, beslaglagde ISTOKs fi- skerilog, blev der for alvor uro på ISTOKs trange bro. Kaptajnen rev fi- skeriloggen ud af hænderne på FI- holdet, der kun kunne se måbende til. FI-holdet varskoede TRITON om si- tuationens udvikling.

ISTOK arresteres

Efter en tid med endnu et par tele- fonsamtaler med rederiet nedbragte

sat modvilje til at samarbejde, hvorfor det blev besluttet at arrestere ISTOK. Kaptajnen råbte stadig ophidset, og foretog endnu en telefonsamtale. Me- dens kaptajnen talte i telefon – igen, rådførte FI-holdet sig med moderski- bet og det blev således besluttet at sende forstærkning i form af tre ek- stra mand over på ISTOK. Det kunne jo se ud til, at TRITON måtte påtage sig at sejle den genstridige trawler til Thorshavn, når nu skipperen nægte- de at samarbejde. Da forstærkningen ankom, talte kaptajnen stadig i tele- fon.

Da han omsider var færdig, havde han et nyt og anderledes budskab, der – for TRITON og FI-holdet – betød en stor lettelse. Det så ud som om kap- tajnen var kommet til fornuft og nu indvilligede i at sejle med til Thors- havn på eget navigatorisk ansvar – PYHA!

Eskorte til Thorshavn

Herfra forløb resten af natten rimelig

roligt. Kaptajnen på ISTOK brugte ti- den til at klage sin nød i form af diver- se klageskrivelser til både de færøske myndigheder og det engelske uden- rigsministerium. Om morgen den 4. juli blev FI-holdet ombord i ISTOK at- ter afløst.

ISTOK overdrages til politiet

4. juli klokken 2100 ankom TRITON og ISTOK til Sund (En lille havn cirka 10 km. fra Thorshavn). Her blev vi mødt af Chefen for Færøernes Kom- mando og politifolk fra Thorshavn. Af- tenen gik med at overdrage sagen til politiet, der indsamlede beviser og optog forklaringer. Klokken 2330 over- tog politiet sagen, men TRITON for- blev ved kajen i Sund for det tilfælde, at yderligere assistance skulle blive nødvendig. Ombord i ISTOK var kap- tajnen stadig modvillig på trods af, at der var en tolk ombord for at afhjælpe sprogvanskelighederne. 6. juli om af- tenen blev ISTOK ved Retten i Thors- havn idømt en bøde på 353.000 DKR.

TRITON på forsiden

TRITON var forsidestof på de fær- øske aviser de følgende dage. Sagen blev også udførligt omtalt i den fær- øske radio. Vigtigheden af TRITONs og de andre danske inspektionsski- bes tilstedeværelse i Nordatlanten blev med denne hændelse bekræftet fuldt ud.

Mads C. S. Jensen,
VBO, TRITON

Nordatlantisk sammenlægning

**Denne artikel har været bragt i FLYNYT.
Tekst og billeder er af N.M. Schaiffel-Nielsen**

Som en følge af det seneste forsvarsforlig blev Flyvestation Thorshavn (FSNTOH) og Færøernes Kommando (FRK), som er en del af Søværnet, lagt sammen. En sådan sammenlægning er, uanset de mange gode viljer, ikke nogen enkel og ligetil proces. Værnsforskelle præsenteret ved: historie, uddannelse, traditioner og holdninger skal tilpasses, og det kræver en indsats fra begge sider. Viljen er der, og set hen over problemerne, har alle en tro på, at det nok skal lykkes.

Færøernes Kommando den 1. september 2001

På Færøerne lå indtil den 1. januar i år Flyvestation Thorshavn, som havde til opgave at producere et radarbillede fra det Nordatlantiske område for NATO-hovedkvarteret SHAPE (Supreme Headquarters Allied Forces Europe) til det Engelske Kontrol- og luftforvarssystem (UKASACS). Hertil kommer nogle nationale opgaver med overvågning af det færøske luft- rum, hjælp til den civile luftfart bl.a. Reykjavik og lufthavnen på Vagar. Radarstationen har ligget på toppen af det 749 m høje Sornfelli siden 1963. Nedenfor radaren ligger de administrative bygninger 250 m over Kalbaksfjørður (Kalbakfjorden), stedet hedder Mjörkadalur (Tågedalen), at det sidste passer kan vi skrive under på. Lige ovenfor Mjörkadalur rejser Sornfelli sin fjeldvæg, hvor basalten står i tydelige lodrette staver, en af de smukkeste formationer af sin art på Færøerne. Når solen skinner, er der utroligt smukt.

Det er ikke ganske klart, hvornår søværnets virke på Færøerne begyndte at antage en organiseret form, men allerede i begyndelsen af 1600-tallet indløb der klager fra færøske fiskere over fremmed indblanding i fiskeriet. Søværnet har været tilstede på øerne siden 1615, hvor Kong Christian den IV sendte orlogsskibet Gabriel til

Færøerne for at holde fremmede væk fra fiskeriet. Den senere admiral, Jørgen Daa opererede fra Færøerne med tre orlogsskibe. Han anholdt tre sørøverskibe. 27 sørøvere faldt i kamp, otte blev hængt og 55 kastet over bord. Vi har forsikring om, at Søværnet har forladt den slags metoder. Søværnets egentlige stationstjeneste blev indledt i slutningen af 1600-tallet. Så kom Napoleonskrigene i 1807. I denne periode blev forbindelsen med Færøerne i det store hele afbrudt, idet den danske flåde var blevet sat ud af spillet og englænderne erobrede fæstningen i Tórshavn. Først i slutningen af 1800-tallet vendte Søværnet tilbage til Færøerne for at holde justits blandt de udenlandske fiskere. Søværnets aktiviteter i færøske farvande førte til, at Færøernes Marine-distrikt blev oprettet den 5. september 1951 og fik til huse i to lejede bygninger beliggende i nærheden af den nuværende bygning.

Ved indgåelsen af »Aftale af 25. maj 1999 om forsvarrets ordning 2000-2004« blev det besluttet, at Færøernes Kommando og Flyvestation Tórshavn skal sammenlægges til én myndighed. Den 31. december 2000 nedlagdes således de to myndigheder, og den 1. januar 2001 oprettedes den nye FRK.

Uændrede opgaver

Senest den 1. august 2002 skal den endelige fysiske sammenlægning have fundet sted. I øjeblikket er håndværkere i fuld gang med at ombygge den nordlige fløj af den tidligere FSNTOH, som skal huse operationscentret med tilhørende flåderadio samt kontorer. Dette arbejde forventes at være færdigt først i det nye år, og i løbet af foråret påbegyndes den egentlige udflytning fra Tórshavn. Selv om sammenlægningen betyder en reduktion fra ca. 107 ansatte til 80 ansatte

Fra v. flyverspecialist H. Lamhaug og flyveroverkonstabel Jesper Flamgaard ved én af dieselmotorerne i et yderst velholdt nærværk.

ved det nye FRK, så er de af FKO pålagte opgaver uændrede. Hovedopgaverne er overvågning af lufrummet og søterritoriet, suverænitetshævdelse, søredningstjeneste, fiskeriinspektionstjeneste, patienttransporter og anden assistance til det færøske samfund, såsom assistance til ammunitions- og minerydning og hjælp til politiet.

Søredningstjeneste er et færøsk ansvarsanliggende, det har det været siden indførelsen af hjemmestyreordningen fra 1948. Men i 1969 anmodede de færøske myndigheder via Statsministeriet FRK om at overtage ansvaret for ledelsen af søredningstjenesten. Sidste år blev der vedtaget en lagtingslov, hvori det fremgår at ansvaret for ledelsen af søredningstjenesten igen skal over på færøske hænder. I øjeblikket er færingerne i gang med at etablere en søredningscentral i Tórshavn, og det forventes, at denne vil være klar i foråret 2002. Selv om færingerne selv overtager ansvaret for søredningstjeneste, vil FRK stadigvæk være en væsentlig del af søredningsberedskabet med FRK underlagte enheder.

Fiskeriinspektionen foregår blandt andet også med Flyvevåbnets Gulfstream G-III, som man ifølge planlægningen skal have til rådighed fire timer én gang om ugen.

Ledelsesopgave af format

Da vi var på Færøerne talte vi med to af aktørerne i processen omkring sammenlægningen af FRK og FSN-TOH. Orlogskaptajn Eli Lyngvej-Larsen som var fungerende chef for Færøernes Kommando, han er 47 år, færøsk gift og har to små børn samt en voksen søn, han bor med sin familie i Tórshavn. Det er tredje gang han er udstationeret på Færøerne, første gang var i 1974, hvor han var der som marinekonstabel. Han har, bogstavelig talt, tabt sit hjerte til de barske klippeøer.

Kaptajn Bo Andersen, 33 år, materiel-officer ved det nu sammenlagte FSN-TOH. Han er gift og nybagt far til sin 3. søn og har ligeledes valgt at bosætte sig i Thorshavn.

De to fortæller om den opgave det er, og i fremtiden vil være, at få sammenlægningen af de to enheder til at fungere til alles tilfredshed. Ingen af dem lagde skjul på, at der er tale om en betydelig opgave, som de var enige om nok skulle lykkes.

Fungerende chef Færøernes Kommando (FRK) orlogskaptajn Eli Lyngvej-Larsen ved ankeret fra engelsk trawler, der blev sænket ved Thorshavn i 1941. Ankeret følger med FRK til Mørkedal.

Aldrig set før

FSNTOH og det gamle FRK skulle ifølge forsvarsforliget først have været lagt sammen i løbet af 2002. Man kom imidlertid frem til, at man ved at foretage en organisatorisk sammenlægning allerede den 1. januar 2001, kunne opnå et tidligere provenu. I beslutningen lå også, at man kunne foretage tilpasningen ved at nogle af de ansattes udstationeringer udløb, og at de derfor alligevel skulle afgå og vende tilbage til Danmark. Andre fik lejlighed til at søge en stilling et andet sted, som de måske alligevel gerne ville have.

„Vi skal nu” sagde Lyngvej-Larsen, prøve noget jeg ikke mener er sket før, nemlig sammenlægge enheder fra to værn under den samme operative kommando”. Meningen med sammenlægningen var fra begyndelsen helt klar, der skulle spares stillinger væk. For at nå frem til en ordning flest kunne være tilfreds med, blev der nedsat et ”Forhandlingsforum” med chefen for FRK, kommandør Jesper Dinesen, som formand, og repræsentanter fra de forskellige forhandlingsberettigede organisationer og ledelsen. Forsvarets opgave var helt klar. Forsvarskommandoen (FKO) havde meddelt, at antallet af ansatte skulle skæres ned til totalt 80. Indtil nu er det ikke lykkedes for dem at komme længere ned end 81,5 ansatte for at kunne løse opgaven. Det har man meddelt FKO, som meddelte tilbage, at tallet er 80! – mod de oprindelige 107. Tilbage står, at der ved det næste møde mellem ledelsen og organisationerne skal findes yderligere to normer, som kan spares væk. „Finder vi dem ikke, så ved vi, at FKO gør det for os”, siger de to samstemmende. Ud over det mere praktiske arbejde med sammenlægningen har der også været behov for at sprede informationer, forslag og ideer. Derfor blev der oprettet et ”samarbejdsudvalg”. I dette udvalg er alle personelgrupper repræsenteret. Udvalget holder møde hvert 14. dag eller tredje uge, afhængig af emner til dagsordenen. Derudover arbejdes der naturligvis med daglige problemstillinger og sammenlægning i de kendte udvalg, såsom samarbejdsudvalg (SU) og kontaktudvalg.

Vi talte med FRK's operationsofficer, kaptajnlejtant Kjeld Gaard-Frederiksen, der meddelte at der endnu herskede en del usikkerhed om, hvornår Færøerne selv ville være klar til at overtage ansvaret for ledelsen af søredningstjenesten. Indtil en formel overtagelse af ansvaret for ledelsen af MRCC (Maritime Rescue Coordination Centre) skal dette hverv fortsat varetages af FRK. I den sammenhæng er der nogle uafklarede spørgsmål, idet den nye organisation ikke tager højde for en fortsat ledelse af MRCC funktionen. Når Færøerne formelt overtager ansvaret for ledelsen af MRCC skal FRK stadigvæk stille en forbindelsesofficer. Dels til at bistå med redningsaktionen og dels være forbindelsesled til søværnet maritime enheder. Denne funktion skal varetages af en operativ, maritimt uddannet officer, hvilket der i den nye organisation kun er to af. Her er der et problem at løse, da to mand ikke kan gå en 365 dages tilkaldevagt.

Vanskelig proces

Hverken Bo Andersen eller Lyngvej-Larsen lægger skjul på, at det er en vanskelig vej man har betrådt. Ingen af de to troede, at der i virkeligheden var så stor forskel på de to værn. Det har imidlertid vist sig, at procedurer og handlemønstre er forskellige, ligesom omgangsformerne heller ikke er helt ens.

Selv om Forsvaret forvalter efter samme grundlag, bliver det ikke altid fortolket på samme måde. Dette har betydet en del forandringer i personallets dagligdag, idet både personel og den administrative forvaltning er blevet ændret og tilpasset den nu sammenlagte FRK. Dette er en tilstedighed dynamisk proces, som absolut ikke har været mindre dynamisk ved sammenlægningen. Det har skabt mange frustrationer blandt personallet, både at skulle lære de nye procedurer, men også at acceptere dem. Det er svært som leder og chef, at erkende, at der er årsager til problemer i organisationen, som ikke kan løses nu og her, men hvor det er tiden og stor arbejdsindsats fra alle der skal til for, at vi når målet.

Ud over de mere forvaltningsmæssige forskelle, er der også de kulturelle

forskelle som skal tilpasses og læres. F.eks. har Søværnet siden »Arilds tid« haft messer for de forskellige personalekategorier. Flyvevåbnets forskellige messer er for mange år siden lagt sammen. Nu er man gået over tværs og har oprettet en fælles messe for alle, »Personaleforeningen«.

En anden »hurdle« var våbenskjoldet. I det daglige lægger ingen mærke til det, men da våbenskjoldet for det nye FRK pludselig var det gamle FRK's med anker, vædder og kanonkugler – så reagerede flyvevåbendelen af den nye kommando. Det ville man ikke acceptere. Nu har våbenskjoldet over de tre kanonkugler fået indsat en flagermus, fra det »gamle« Kontrol- og Varslingsgruppen, og der er faldet ro over debatten.

Information til alle

„Hvordan har I informeret de ansatte om forløbet?“ Her var svaret, at man i den periode, hvor chefen for FRK sad i arbejdsgruppen vedrørende sammenlægningen, samtidig med at forsvarsforligets forskellige tiltag blev besluttet, intet kunne sige om hvad der ville ske, selv om alle havde deres anelser. Ikke mindst fordi, der tilsyneladende blev lækket oplysninger fra forsvarskommissionsmøderne til den danske presse. Disse oplysninger gav anledning til uro, men kunne af gode grunde ikke kommenteres.

Lyngvej-Larsen sagde, at selv om man afholdt forskellige orienteringsmøder i samarbejde med chefen for FSN-TOH, så kunne det ikke undgås, at der opstod en del murren i krogene.

Idekassen

„Hvad har I egentlig gjort for at involvere de ansatte i processen?“ Begge fortæller samstemmende, at alle organisationernes repræsentanter har været involveret i løsning af opgaven fra det øjeblik, hvor udspillet var en kendsgerning. Der er blevet holdt mange møder. Man satte »idekasser« op, for ad den vej at finde løsninger, der kunne lede frem til et fornuftigt resultat på sammenlægningen.

Både orlogskaptajn Eli Lyngvej-Larsen og kaptajn Bo Andersen tror på, at processen nok skal lykkes, men at det vil tage et stykke tid inden alle er tilfredse. Begge vidste godt, at ikke

For en landkrabbe er det sjældent at træffer en rigtig »Gnist«, i dette tilfælde marinespecialist Tomas Hoch, som den dag passede radiostationen ved Færøernes Kommando. Han kunne både tale og morse på samme tid.

alle har følt sig velinformerede om forløbet, men gav udtryk for, at de mente ledelsen havde gjort, hvad der var muligt.

Stor afstand

Fællestillidsrepræsentanten for stampersonelgruppen i Flyvevåbnet, seniorsergent Lars Bæk, sagde om hele processen: „Vi har følt os noget svigtet af, at vi i perioder under sammenlægningsfasen ikke har haft en stabschef (FLV), som kunne varetage vore interesser. Det er også et savn ikke at have en »flyver« stabschef, at gå til med vore forslag og bekymringer“. En sammenlægningsproces, som vi netop står midt i, har meget med følelser at gøre. Netop derfor har vi følt, at det var vigtigt at have en »flyver« stabschef. Flere udtrykte let bitterhed mod Forsvarskommandoen, som de følte havde ladet dem i stikken. Årsagen til at stabschefen ikke var så meget på Færøerne i den periode skyldtes hans deltagelse i kurser i forbindelse med skift til anden tjenestestilling. Nu er der lys for enden af tunnelen, da FRK netop er blevet tilkommanderet en ny stabschef den 1. januar 2001.

På »Toppen«, det er radarstationen på Sornfelli, talte vi med seniorsergenterne N.B. Christensen og Georg Pedersen, flyverspecialist H. Lamhauge

og flyveroverkonstabel Jesper Flamgaard. Ingen af dem var glade for processen. Den fremskyndede organisatoriske sammenlægning har blandt andet betydet, at administrationen er blevet samlet i Tórshavn. Samstemmende lyder det fra de fire, at det har for os i Mørkedalur betydet, at der er blevet for langt til den administrative del af enheden. „Der er trods alt 15 km derind. De ting der før kunne klares på vej til eller fra vagt, må jeg nu bruge en »halv fridag« på, fordi jeg ikke bor i Tórshavn, men den modsatte vej“, sagde N.B. Christensen. To af de øvrige nikkede, de måtte også tage den lange vej til »hovedstaden«, hvis de skulle tale med den administrative del af enheden. Alle fire følte, at Søværnets måde at administrere på er mere stiv end den de kendte fra Flyvevåbnet. Følelsen er, at der går for meget »papir« selv i små sager.

„Hvorfor har I ikke gjort opmærksom på de ting gennem jeres tillidsrepræsentanter. Der synes at være mange muligheder for at komme til orde“. Svaret var, at det havde man gjort, men at det kunne være svært at komme igennem.

„Hvad betyder det for jer, at I føler sådan?“

„Det betyder blandt andet“ sagde Lamhauge, „at det er som om arbejdsglæden er blevet mindre. Selvfølgelig kommer vi på arbejde, men nu er det mere for at få løn!“

Alle fire berørte emnet omkring våbenskjoldet, og gav udtryk for tilfredshed med, at flagermusen havde fundet sin plads i skjoldet.

„Lige nu giver I udtryk for en følelse af, at alle er langt væk fra jer og det er svært at komme igennem. Hvordan tror I det vil gå, når hele administrationen flytter til Mørkedalur til næste år. Bygningen nede i Tórshavn er jo solgt?“

Uden megen betænkningstid gav alle fire udtryk for, at det sikkert ville blive bedre på langt og meget. Ikke mindst fordi man så lærte hinanden at kende, og ansigt til ansigt kunne løse eventuelle problemer.

„Synes I sammenlægningen er en god ide, eller?“

Ingen af de fire var uenige i, at sammenlægningen generelt var en god

Fortsættes side 22

Vedr. 50 års kadetaspirantjubilæum

Den 10. august 1951 mødte 125 håbefulde unge mennesker på Søværnets Officersskole for at indlede en karriere i Søværnet. Det var cirka et halvt år efter skolens 250 års jubilæum. Danmark var blevet medlem af NATO, nye skibe var på vej, og man manglede officerer. Man havde derfor gennemført en kraftig hvervekampagne i foråret 1951 med titlen BLIV SØOFFICER.

De fremmødte var inddelt i tre kategorier af kadetaspiranter, nemlig et studenterhold, et intendanturhold og et blandet hold af unge mennesker med realeksamen, oprykning til Anden gymnasieklasse med videre. Det sidste hold var det største, og det var første gang, man forsøgte sig med den kategori. Forsvarets gymnasium var ikke oprettet på daværende tidspunkt. Alle kadetaspiranterne blev sendt til Arresødalvejren, hvor de under søløjtnant I, grev Flemming af Rosenborg, begyndte den grundlæggende uddannelse.

Den 10. august hvert år samles en del af disse unge mennesker på cafe Petersborg, og man har fejret både 25 og 40 års jubilæer m.m.

Det særegne ved disse sammenkomster er, at der deltager en stor del af de kadetaspiranter, som ikke gennemførte uddannelsen – og det er faktisk den største del.

Frafaldet var stort både under grunduddannelsen og den efterfølgende uddannelse på officersskolen. Nogle forlod uddannelsen frivilligt, og andre dumpede. Men generelt har alle klaret sig godt i det civile liv. Så menneskematerialet var der ikke noget i vejen med.

Studenterholdet med Ebbe Thye Petersen i spidsen blev udnævnt efter 3½ år og ligeså intendantholdet, hvoriblandt senere kommandør Per Eskildsen kan nævnes.

»Realistholdet« blev splittet op, men det egentlige hold fuldførte efter 4½ år. Her kan nævnes senere kontreadmiral og Farvandsdirektør Søren Torp Petersen. Nogle

De jubilerende fotograferet i Søværnets Officersskoles aula. Foto: SMK

efternølere udnævntes et år senere heriblandt undertegnede Kommandørkaptajn (pens) Jørgen E. Hansen.

Arkitektskolen ved arkitekt U. Bugge fortæller

50-års jubilæet blev fejret 10. august. Vi mødtes ved Værftsbrovagten, og under kommando af den første kompagnifører, Grev Flemming af Rosenborg, gik vi til det gamle beklædningsmagasin, hvor Arkitektskolen ved arkitekt U. Bugge, gav en meget interessant briefing om det nye Holmen. Derefter fortsatte de 40 deltagere til Søværnets Officersskole, hvor skolens næstkommanderende kommandørkaptajn J.O. Løje Jensen på en me-

get levende måde fortalte om de nye officersuddannelser og den mere rationelle og fleksible måde, hvorpå uddannelsen nu foregår.

Efter en frokost i skolens bibliotek fik man fra Søværnets Materielkommando af kommandørkaptajn Per Bigum præsenteret en briefing om de nye skibe i fremtidens søværn. Det skulle lige passe med at det nye skibsbygningsprogram vil være gennemført, når holdet fejrer sit 60-års jubilæum.

Efter en begivenhedsrig jubilæumsdag, hvor der blev udvekslet mange minder og oplevelser, sluttede arrangementet kl. 1530.

Jørgen E. Hansen,
Kommandørkaptajn (pens)

Fortsat fra side 20

ide. Og at man havde håbet om, at det kom til at fungere og arbejdsglæden kunne vende tilbage.

Mere plads

Nede i Tórshavn i FRK talte vi med seniorsergent og kampinformationbefalingsmand i Søværnet, Søren Skinderholm, som ikke lagde skjul på, at der var ting han kunne have ønsket sig anderledes. Han var ikke begejstret for overgangsperioden: „Lige nu taler vi på den måde, at det er ”dem” og ”os”. Når vi engang kommer op til Mjorkedaldur og kommer til at arbejde sammen med flyverne, så er jeg sikker på, at vi får et knaldgodt samarbejde”. Han lægger ikke skjul på, at han glæder sig til at få mere plads. Om indretningen af hans nye lokaler sagde han: „Jeg må sige, at vi blev spurgt om, hvad vi kunne ønske os, og det jeg ønskede, har jeg fået”. Skinderholm gav udtryk for, at sammenlægningen ikke kom som nogen overraskelse for ham: „Det har, så at sige, ligget i luften siden 1983” sluttede han samtalen.

”Gnisten”

Vi var inde i ”hjertet” af FRK, hvor vi talte med marinespecialist Tomas Hoch. „For os betyder sammenlægningen ikke de store forandringer. Faktisk var vi blevet skåret ned fra 11 til 8 mand lige før ordningen kom. Vi passer så at sige os selv. Det er selvfølgelig negativt for os der bor i Tórshavn at skulle flytte op til Mjorkedaldur, men det kan der ikke ændres på”. Hoch var bestemt ikke glad for at skulle flytte, han bor i Tórshavn og kendte allerede de transportproblemer, han ville løbe ind i. Vi blev afbrudt af morsesignaler, prikker og streger – i lyd altså. Hoch lagde hånden på nøglen og svarede, og sagde så: „Det var inspektionsskibet, det ligger i øjeblikket oppe under Island på øvelse”.

Det var hverdagen, der kaldte. De mørkeblå holder styr på deres skibe og de lyseblå laver radarbilledet. Alt dette kører ufortrødent videre, medens man arbejder sig frem mod en løsning af sammenlægningen, som alle, trods vanskelighederne under processen synes sikre på vil lykkes. ■

COMMANDER STEEN LEIDESDORFF Royal Danish Navy (Retired)

Many of Steen's colleagues in the Royal Danish Navy will have been shocked to learn of his death in July, only months after his retirement, following 36 years of service. Some, particularly in the Electronic Warfare community will know of his achievements in this area for many years as Chief of EW of the Danish Fleet. Due to the nature of the work, few, outside his small team, will be aware of his achievements in a far greater field across the NATO Alliance.

For almost thirteen years, he had been deeply involved as Denmark's delegate to a range of NATO and other Allied groups and meetings concerned with the exchange of EW data across the whole of the Alliance. The effectiveness of NATO's EW capability is completely dependent on such exchanges. The work entailed considerable travel, absence from home and long hours of work. Nobody has worked harder at this international exchange than Steen. His considerable efforts, in later years under an increasing physical handicap, were an important factor in the success the NATO groups of which he was a key part. His work in this area was completely joint, and EW organisations of all Services across NATO and in a range of Peace Support Operations have benefited from his efforts. Thanks to him, Denmark's contribution was out of all proportion to the size of his nation and its Armed Forces, and EW Chiefs of far larger nations held him in high regard.

Throughout this long period of work for the Alliance, Steen was a pillar of strength and leadership in areas, which required all Allies to reach consensus. His thoughtful, respected, knowledgeable, diplomatic manner and Danish humour were major factors in resolving a number of major issues in the exchange of EW and its supporting data in operations, and he was always willing to put in extra hours in an effort to achieve agreement.

Steen was a Danish Viking and a gentleman, who was widely respected and a great asset to the EW community across NATO. His expertise and leadership will be sadly missed among his many friends and brothers-in-arms across the Armed Forces of the Alliance. His many colleagues have asked for this short tribute to be recorded to a good friend, officer and leader who was a credit to his nation, his Service, his command and himself. It is typical of his modest, uncomplaining but effective approach that many of his colleagues in the Danish Navy were completely unaware of the extent of his activities, or his many achievements outside of his own nation.

Our hearts go out to Kirsten and his family, and also to the Danish EW community, for their tragic loss. From three of us on behalf of the many whom are aware of his achievements and who remember him with fondness, respect and gratitude:

David Palmer
Commander OBE
Royal Navy
(Retired)

John Stokkeland
Lieutenant Colonel
Royal Norwegian Air Force
(Retired)

Claus Friis
Major
Royal Danish Army

COLIN POWELL

En streg i sandet

**Fra Storbydreng
til Forsvarschef
– en anmeldelse**

»Colin Powell – den amerikanske udenrigsminister – har skrevet sine erindringer *En streg i sandet* – nu udsendt af forlaget »Holkenfeldt 3«.

En streg i sandet er historien om, hvorledes et fattigt mindretalsbarn fra Syd Bronx, søn af en emigrant fra Jamaica, stiger til tops i USA.

Erindringerne giver et godt indtryk af de amerikanske væbnede styrker, især de landmilitære, i den periode, på mere end 35 år, hvor Powell forrettede tjeneste.

Amerikansk militært engagement belyses såvel set fra lavere grader som fra topstillinger. Vietnamkrigen beskrives set med en begavet og sensitiv officers øjne.

... erindringerne omfatter i høj grad samspillet i den amerikanske topadministration i forbindelse med især Golfkrigen. Først og fremmest er det historien om et engageret menneske, der har levet et fuldt liv ...« (Jørgen Lyng, general./fhv. forsvarschef)

Søværnsorientering har læst bogen efter den 11. september, da verden blev en anden og amerikanerne mistede den usårighed på hjemmebane, som alle gik og troede på. Bogen er på baggrund af de aktuelle begivenheder ekstra fascinerende gennem præcise analyser af personer og grupperinger på verdens politiske arena. Mange af dem, også forfatteren spiller stadig med, her hvor terrorister gjorde alvor af vagt fremsatte trusler og slog til mod et af de vigtigste symboler på den voksende verdenshandel og økonomiske fremgang med et uhyrligt tab af uskylde menneskers liv til følge.

Bogen beskriver, hvordan en stor

mand

skabes fra grunden og langsomt – gennem en jernvilje, en stor tænkeevne, en god opdragelse og uddannelse – opnår de højeste poster inden for amerikansk militære og regeringscirkler.

At Colin Powell er afro amerikaner glemmes ikke i bogen, som jo er skrevet i det USA, der først nu rigtigt er ved at indse, at racefordomme er skadelige for en fornuftig udvikling af de mere og mere blandede samfund rundt om i verden. Det er inspirerende læsning for dem, der vil have en nutidig vinkel på verdensbegivenhederne og beslutningsprocesserne bag.

Det er også en, om end noget krævende, lærebog for de unge, der vil frem inden for værnene – uden skyklapper på. Her er et par eksempler på grundelementerne:

Intuitionen spiller en stor rolle hos beslutningstageren Powell. Han indsamler – eller lader indsamle – så mange facts som overhovedet muligt, gennemgår dem minutøst og lader derefter fornemmelsen for hvad der er rigtigt danne grundlag for en eventuel beslutning – men først når der er op til 70% chance for at samme beslutning er baseret på tilstrækkelige data.

Der er en hobby bag alle store mænd. For Powell er det at samle

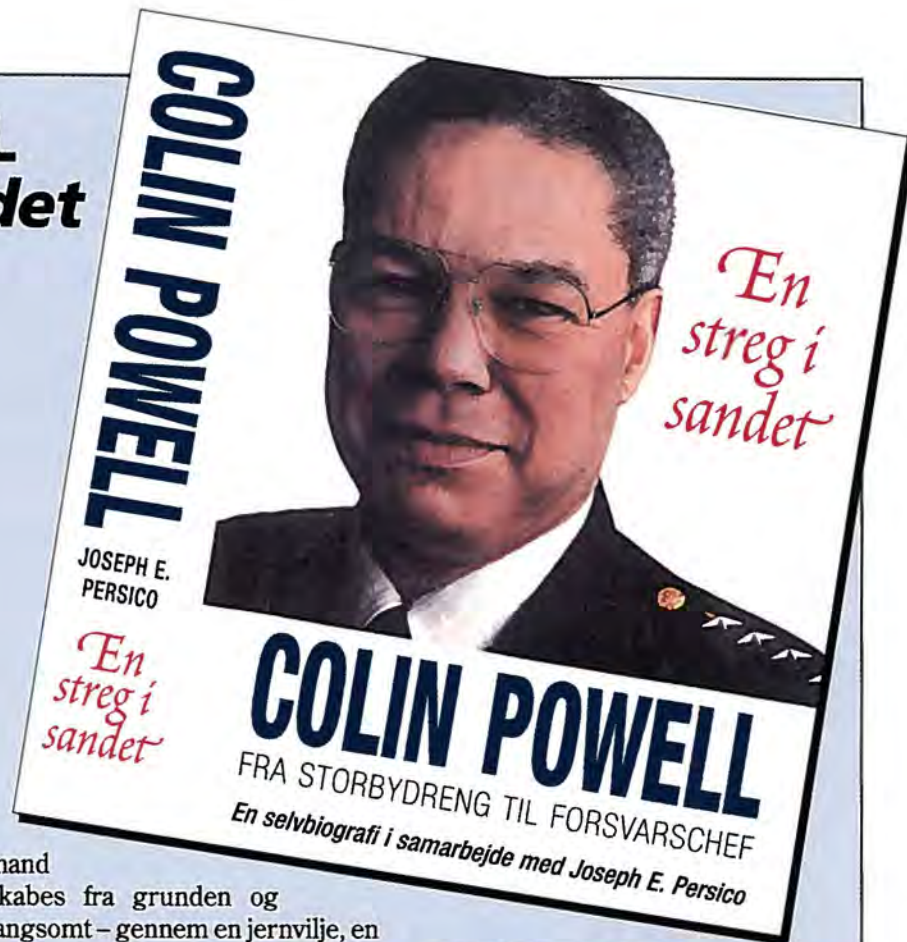
gamle Volvoer og selv bringe dem tilbage til brugbar stand. Han siger et sted i bogen, at det er ærgerligt at svenskerne ikke har indstiftet en Nobelpris for at vedligeholde gamle Volvoer – for så måtte han da være et naturligt valg.

At Colin Powell i dag er amerikansk udenrigsminister og som sådan i de næste måske tre år har en hovedrolle i kampen mod terrorismen, gør bogen til et »must« for alle, der vil forstå hvad der er ved at ske, og hvordan det bliver skruet sammen.

Bogen udkommer
tirsdag den 2. oktober.

Colin Powell:
EN STREG I SANDET
Fra Storbydreng til Forsvarschef
Selvbiografi – i samarbejde med
Joseph E. Persico.
Oversat fra amerikansk af
Svend Aage Kracht

552 sider + 32 sider billedplancher
Kr. 375.- indb.
Forlaget Holkenfeldt 3
Fuglevadsvej 71, 2800 Lyngby
Tlf. 45931221, Fax. 45938241

Projekt brændekløver

"Projektet har været udbytterigt, da det har givet en dybere indsigt i såvel hydrauliksystemer, som i det at udføre et projekt i gruppesammenhæng. Endvidere har det givet et godt indblik i de problemer, der opstår i forbindelse med udviklingen af såvel koncepter som faktiske produkter."

Således lyder afslutningen på konklusionen fra klasse DM/2000-2001's gruppeprojekt på deres værkstedskursus ved Søværnets Teknikskole, Teknisk Kursus.

Klassen er den første, der skal gennemføre den ny marineingeniøruddannelse og herefter fortsætte den teoretiske uddannelse ved Søværnets Officersskole.

Teknisk Kursus har lagt stor vægt på, at eleverne på alle områder, hvor det overhovedet har været muligt, selv skulle opstille problemet, finde løsningsmodeller samt revidere disse hen ad vejen. Lærerne har haft til opgave at fungere som vejledere. Denne metode har derfor på en ny måde været lære-

rig for de involverede lærere, der har måttet øve sig i at have "is i maven", når eleverne var ude i tvivlsomme vurderinger. Lærerne har tidligere med både dygtighed og god effekt benyttet en mere deduktiv undervisningsform.

Hvorfor en brændekløver

Man kan stille sig spørgsmålet: "Hvorfor skal kommende marineingeniører lave noget så fjernt som en brændekløver?"

Søværnets Officersskole, som er overordnet ansvarlig for marineingeniør-uddannelsen, stillede som krav, at en del af følgende discipliner skulle indgå i projektet:

- Drejning og fræsning
- Termisk sammenføjning
- Hydraulik
- El-montage og
- Køleteknik.

En brændekløver, som den valgte, indeholder de første 4 af disse discipliner og tilfredsstiller således kravet til mangfoldigheden af indeholdte discipliner.

Klassen stillede selv som krav til projektet, at de i videst muligt omfang selv skulle konstruere de enkelte emner og holde indkøb af færdigt bearbejdede materialer på et minimum. Således har man selv designet og fremstillet retningsventil og cylinderarm fra bunden, mens det var nødvendigt at købe f.eks. læberinge til cylinder og lejer til aksler.

På denne måde indeholdt projektet de fleste discipliner fra termisk sammenføjning over drejning og fræsning til beregninger omkring hydraulik og vurderinger omkring el og montage generelt.

Teknisk Kursus oplever sammen med dette hold elever, at deres projekt har været en succes og ser nu frem til at næste hold møder med de samme udfordringer til Kursus, der stiller sig selv spørgsmålene: Hvordan er eleverne? Hvilket projekt vil man finde frem til? Kan lærerne fastholde "isen i maven"? – og mange flere.

Teknisk Kursus

Brændekløveren med ophavsmænd

Nijmegenmarchen 2001

Holdfører 2001, Hans Hartmann Frederiksen beretter her fra årets hitemarch:

Efter at have læst Søværnets Operative Kommandos personelbefaling nr. 6 / 2001, var jeg klar til at tage til Nijmegen igen. Søværnet havde ansvaret for den danske delegation, så vi måtte jo ned og repræsentere vores eget værn. Efterhånden som tilmeldingerne kom ind – og ingen havde prøvet at gå turen før – besluttede jeg mig til at påtage mig ansvaret som holdleder.

Stor tilmelding og stor framelding

Der var stor tilmelding til turen, vi var oppe på 34 tilmeldte til søværnets hold, så jeg planlagde to hold fra Søværnet. Men da pengene skulle indbetales, var der kun 16 deltagere der betalte. Tre enkeltgængere fra Søværnet indbetalte også til mig, da de gerne ville køre sammen med holdet.

Afgang Marinestation København

Den 14 Juli kl. 2001 var der afgang fra Marinestationen, hvor familie, kærestes og venner vinkede farvel. Vi havde ligesom de forrige år planlagt at køre om natten, for ikke at have problemer med vejarbejde, sollys og megen trafik på de tyske motorveje. Det viste sig at være en klog beslutning. Vi havde ingen problemer, og ankom planmæssigt til vores lejr Heumensoord den 15 Juli kl. 0945. En mand på holdet dukkede aldrig op, selv om han havde betalt for turen, så holdet var nu på 15 mand.

Indkvartering

Søndagen gik med ankomstmelding, indkvartering, rundvisning i lejren og ikke mindst noget søvn til de lidt trætte chauffører. Søndag aften var vi traditionen tro en tur i byen og luften

Kransenedlægnings

res paradeuniformer. Det blev til nogle dejlige kolde øl og en god aften i byen.

Jonathan fra THETIS havde lånt et par helt nye støvler på uniformsdepotet på Holmen, så han havde travlt med at få dem gået til.

Klargøring til march

Kommandørkaptajn Morten Nielsen, der var udpeget som delegationschef for den danske delegation, bød alle danskere velkommen i Heumensoord og præsenterede herefter sin stab af hjælpere. Efter delegationsmødet var der møde for holdledere og ordonanser med praktiske informationer i og omkring lejren og selve marchen. Holdet fik kontrolvejret deres rygsække, så der var mindst 10 kg i dem uden vand og regntøj. Den danske delegation bad om at holdet stillede med en befalingsmand og to konstabler til åbningsceremonien på stadion nede i byen, hvilket vi selvfølgelig gjorde.

Første marchdag

Kl. 0300 var der udpudding, morgen-

mad og klargøring. Kl. 0440 marcherede holdet ud af lejren, og aflagde korrekt sømilitær hilsen til delegationslederen.

Da vi startede var vejret tørt men overskyet, og i løbet af dagen blev støvet slæet ned af en del regnbyger. Holdet var i mål kl. 1530 efter 42,6 km march. To på holdet havde fået blodvabler og måtte en tur over til saniterne i lejren.

Anden marchdag

Kl. 0430 – udpudding. Da vi vågnede, regnede det voldsomt udenfor, så motivationen kunne ligge på et meget lille sted.

En mand på holdet meldte fra grundet den blodvabel han havde fået dagen før, så nu var holdet så nede på 14 mand. Vi fik morgenmad og marcherede ud af lejren kl. 0620. Vejret var dårligt hele dagen – regnbyger konstant. Vi var i mål kl. 1535 efter 39,8 km march. Der var stadig 14 mand på holdet.

Tredje marchdag

Kl. 0300 var der udpudding. Vejret var

ligesom dagen før meget dårligt. Kl. 0510 marcherede vi ud af lejren. Delegationslederen havde bedt vores hold om at lægge den danske delegations krans på den Canadiske Krigskirkegård. Efter rastepads 1 udgik endnu en mand på holdet, på grund af en skadet fod og medfølgende stærke smerter. Holdet var nu på 13 mand.

Kl. 1215 var holdet ved kirkegården klar til at lægge kransen, men måtte vente længe inden det blev vores tur. Marchleder kaptajn løjtnant Henrik D. Henriksen måtte love en omgang øl til holdet, da ventetiden begyndte at trække ud. Ventetiden forgik i regn-vejr. Men så efter en kort mindehøjtidelighed fik holdet lagt den danske delegations krans og var hjemme i lejren kl. 1500 efter 42,1 km march. Trods det meget våde vejr var alle ved godt mod.

Fjerde marchdag

Op kl. 0300 og kl. 0525 marcherede

holdet ud af lejren. Det var sidste dag, og holdet var opsat på at nu skulle vi igennem lige meget hvad. Der blev gået stærkt fra morgenstunden, og holdet fløj af sted på ruten.

Vejret var meget blandet. Først tre timers støvregn, så blandet vejr med voldsom regn sluttende af med pænt vejr.

Traditionen tro fik holdet en velfortjent øl i byen Beers, hvor solen skinnede et øjeblik. Vores frokost i byen Cuijk måtte vi dog opgive under stærk trussel om at blive skyllet ud af rasteplassen.

Efter 41,2 km marcherede holdet i mål, og de stolte gængere modtog deres fortjenstkors for vel gennemført march. Cykelordonnans orlogskaptajn Jørgen B. Nielsen modtog sin minde-medalje for veludført ordonnansarbejde.

Særlig tak

Turen var aldrig blevet en succes

uden dem, der altid er behjælpelige i baglandet.

På holdets vegne skal jeg derfor specielt sige tak til orlogskaptajn H.E. Andersen, Flådestation Korsør, orlogskaptajn Palle Petersen, Marinestation København, Winnie Sørensen, Hilmar Hansen, Niels Kjærulfs, Søværnets Materielkommando, der har hjulpet på bedste vis med lån af tjenestekøretøjer, velfærdsmidler, udlån af uniformer med videre.

VI SES TIL NÆSTE ÅR

Jeg håber, at andre i Søværnet også får lyst til at prøve kræfter med turen, hvor man oplever nogle nye og nyttige sider af sig selv. Der findes mange medaljer i forsvaret, men Fortjenstkorset får man ikke forærende, det skal der arbejdes for. Det bæres med stolthed og styrket selvtillid – som alle andre velfortjente, personlige udmærkelser. ■

Apostlenes heste i brug ved årets NIJMEGEN march

For første gang lykkedes det – så vidt vi ved – i år at samle et hold udelukkende bestående af præster til firedages marchen i Nijmegen, Holland. Holdet var ikke ret stort, men til gengæld var det værnssælles.

Flyverprovst Vilhelm Værg, feltpræst J. Christian Madsen og feltpræst Andreas Christensen og orlogspræst ved 1. Eskadre, Frank Bjørn Christensen, udgjorde de fire holdmedlemmer. Og vi kan melde om 100% gennemførsel på trods af megen regn i årets march. For en enkelt var det første gang, men ellers var det to andengangs deltagere og en fjerdegangs deltager.

Søværnet stod, som nævnt i artiklen ovenfor, for den danske militære delegation i år og skulle dermed nedlægge den officielle krans ved den canadiske krigskirkegård i Groesbeek, som marchen passerer på tredjedagen. Der blev derfor også brug for det gejstlige islæt. I silende regn- og tor-

Fire friske værnsspræster på førstedagen. Alle fire kom også i mål fire dage senere.

denbyger blev der tid til en kort, men stemningsfuld andagt ved orlogspræsten.

Søværnets gudstjenestestander blev brugt som det banner, hvorunder firemandsholdet marcherede ind i Nijmegen på fjerdedagen efter vel gen-

nemført march. De trætte, men stolte deltagere forsikrede hinanden om, at det ikke var sidste gang de brugte apostlenes heste i Nijmegen.

Frank Bjørn Christensen
Orlogspræst ved 1. Eskadre

Om Søværnets dag i Ebeltoft

Som det efterhånden er blevet en tradition blev Slaget ved Helgoland højtideligholdt med Søværnets dag på Fregatten Jylland 9. maj 2001.

Det er Søværnet som, i samarbejde med Fregatinstitutionen, står for markeringen af denne sømilitære begivenhed.

To flådefartøjer, et tamburkorps og et salutkommando

I dagens anledning havde Søværnets Operative Kommando stillet orlogskutteren BARSØ samt STANDARD-FLEX-fartøjet GRIBBEN til rådighed. BARSØ lå i Ebeltoft havn og GRIBBEN var ankret op på reden. Endvidere deltog Søværnets Tamburkorps samt et salutkommando fra Søværnets Taktik- og Våbenskoles Artillerikursus, Odden (ASO).

I et fantastisk flot solskinsvejr startede dagen med, at Tamburkorpsset marcherede igennem Ebeltoft. Ved Ebeltoft Kirke var opstillet en faneborg omkring kransenedlæggelsen ved mindestenen for Kommandørkaptajn, overfabriksmester Knud Nielsen Benstrup.

Mindestenen blev rejst af Ebeltoft Marineforening ved en højtidelighed 8. juli 1943. Det var byens daværende sognepræst K.G. Konradsen, der som medlem af marineforeningen rejste forslaget på foreningens generalforsamling 28. februar 1943. Dengang var der udover det egentlige formål, nemlig at hædre bysbarnet, også det slet skjulte at benytte lejligheden til at markere foreningens danske sindelag under Den Tyske Besættelse.

Knud Nielsen Benstrup – et stort geni på skibsbygningsområdet

Knud Nielsen Benstrup blev chef for Orlogsværftet på Holmen. Han var en

Faneborgen ved kirken. Kontreadmiral J.F. Bork, overbringer søværnets hilsen.

meget dygtig skibskonstruktør, skønt miskendt af sin samtid. I årenes løb blev han dog taget til nåde, da man efterhånden indså, hvor fremragende hans skibskonstruktioner var.

Kransenedlægningen blev foretaget af oversergent Søren Konradsen. Årsagen til at det netop var oversergent Søren Konradsen, der fik denne ære, var at samme oversergent er sønnesøn af sognepræst K.G. Konradsen, der som nævnt var ophavsmand til rejsningen af mindestenen.

Efter kransenedlægningen marcherede Tamburkorpsset gennem Ebeltoft, efterfulgt af faneborgen. Marchen sluttede ved Fregatten Jylland, hvor formanden for fregattens bestyrelse, Borgmester Knud Thorgaard talte. Efter borgmesterens tale overbragte kontreadmiral J.F. Bork Søværnets hilsen.

Efter talerne affyrede salutkommandoen "DANSK LØSEN"

Dagen sluttede med et frokostarrangement på banjerdækket ombord i den gamle hæderkronede fregat.

OK Paul E.H. Christensen,
Chef for Minedepot Dråby

Søværnets dag Viceadmiral J.F. Borks tale

Dagen i dag er af Søværnets Operative Kommando benævnt Søværnets dag den 9. maj 2001 i Ebeltoft, og næst at bemærke, at jeg finder, at alle årets 365 dage er Søværnets dage, så er dette en af hædersdagene.

Dem har vi mange af, og dette år er præget af flere runde dage, hvoraf jeg skal nævne:

Den 29. januar var 200-års dagen for indstiftelsen af Holmens Hæderstegn.

Den 26. februar var 300-års dagen for oprettelsen af, hvad der nu benævnes Søværnets Officersskole.

Den 2. april var 200-års dagen for Slaget på Reden, og

Den 1. juni vil Søværnet fejre 40-års dagen for oprettelsen af Søværnets Operative Kommando – en af vor histories mest markante kommandoor- ganisationer.

Det falder derfor naturligt at spørge, hvorfor vi nu markerer en 137-års dag for slaget ved Helgoland, og svaret er naturligvis, at der altid er grund til at mindes de dage, hvor vor Flåde gennem sin operative indsats indlagde sig særlig fortjeneste – og dette uanset om det fik blivende indvirkning på Kongerigets skæbne og fremtid.

Situationen forud for slaget ved Helgoland havde lighedspunkter med situationen forud for slaget på Reden derved, at alle de klassiske ingredienser for samspillet mellem udenrigspolitik og væbnet konflikt længe havde været til stede.

I begge tilfælde var der tale om kamp-handlinger, som vi inderst inde ikke ønskede, men som af storpolitikken blev påført Danmark, og begge tilfælde kan bedst beskrives med digteren Carsten Hauch, som mellem de to krige skrev:

»Da sprang der frem en kilde, den sank igen i hav, det var de danskes tårer, der flød ved heltens grav. O, Danmark, på rænker du aldrig dig forstod, det har du tit betalt med dit eneste blod«.

Flåden spillede i begge tilfælde en stor rolle, og det er i dag værd at erindre, at den afgående statsminister Monrad efter Slaget ved Helgoland – på et tidspunkt, hvor den offentlige mening og det nye ministerium ønskede fredsforhandlinger – i en tale i rigsrådet den 18. juli krævede krigen fortsat. Han tog eet forbehold, idet han udtalte:

»Jeg erkender, at der er et andet punkt, hvor vi må sige, at når vi er kommet dertil, er vor modstand unyttig, at da er Danmarks riges modstandskraft brudt og det er når vor Flåde ej længere er herre i vore farvande«. Og han sluttede med at gentage: »Men det erkender jeg, at det ville være unyttig blodsudgydelse at fortsætte krigen, når vor Flåde ikke længere er

herre i vore farvande; lad os da få fred for enhver pris«.

Den vurdering kan vi i dag tage til indtægt for Flådens rolle i Danmarks historie, og for sejren i Slaget ved Helgoland.

En anden parallel kommer til udtryk i chefernes og besætningernes stoiske og sangvinske holdning forud for og under kampene:

Den 1. april 1801 sagde sekondløjtnant Wulff til sekondløjtnant Muller, da denne om aftenen forlod Dannebrog for at gå om bord i Hajen: »Godnat. I morgen ved denne tid er jeg enten kaptajn eller engel«! Om formiddagen den 2. april blev Rasmus Wulff dræbt på sin post på øverste dæk.

Aftenen før Slaget ved Navarino den 20. oktober 1827 sagde to danske sø-officerer, Edouard Suenson og Carl von Dockum, der begge gjorde tjeneste som enseignes de vaisseau i den franske flåde spørgende til hinanden, at de måske mødtes næste gang »på buntmagerens loft« som faldne. Det var disse to professionelle søkrigere, som i 1864 førte den danske Flåde til sejre – van Dockum som chef for Østersøeskadren og Suenson som chef for Nordsøeskadren. Den 13. december 1939 – 97 år gammel – døde vægter Hans Hansen fra Maglebylille, den sidste veteran fra Slaget ved Helgoland. Hans skibsnummer i fregatten Jylland var 358, og hans sidste erindring var »at besætningen ved min nærmeste kanon blev skudt væk«. Da råbte løjtnant Gjodesen oppe på broen: »Er der noget i vejen?« Så blev der svaret: »Nej!«. Og så sang vi: »Påen igen, lille Ferdinand Ludvigsen«!.

Jeg havde fornylig en samtale med forfatteren Ebbe Kløvedal Reich, som undsagde de moderne begreber kompetence og professionalisme, som var kommet til på bekostning af folkelighed. Jeg fortalte ham om min opfattelse af sømilitær professionalisme taget i arv i den danske Flåde gennem århundreder, og han erkendte min vurdering af begrebet og behovet herfor. Det var jo netop sømilitær professionalisme hos alle fra eskadrechefen til yngste mand i Nordsøeskadren, parret med en indædt sammenbidt, sej, udholdende og heltemodig indsats, der betingede udfaldet af kampen

mellem to på papiret jævnbyrdige modstandere ved Helgoland.

Det var Suensons taktiske formåen med fregatterne Niels Juel og Jylland og korvetten Hejmdal i tætsluttet kølvandsorden og med manøvrering med fuld kraft frem, der bragte eskadren på så tæt hold, at den fjendtlige fordel ved en del langtrækkende kanoner blev elimineret, og det var den bedre danske kanonbetjening og træfning i artilleriduellen, der gjorde udslaget og satte Schwartzenberg i brand.

Fregatten Schwartzenberg havde således mellem 70 og 80 træffere i skroget og mange i rejsningen, mens Jylland, som den danske enhed med det største antal træffere var ramt 18 gange. Hertil kommer, at den materielle skade i de danske enheder var uvæsentlig, og at alle skibe fortsat var fuldt kampklare, da kampen endte.

Gennem århundreder har danske digtere besunget Flådens kampe og sejre, og således også her. Axel Juel har i en cyklus på 5 digte skrevet om Helgoland, og disse digte, som også handler om de der faldt, er også i dag, hvor vi mindes dem, værd at læse og erindre:

Thi købte de med Livet
for Danmark Sejrens Lod –
hvor er da, Saar, Din Pine,
og hvor er, Død, Din Brod?

Saa svøbte man de døde
i Flagets skønne Dug –
Krudtsværtet Haand fik visket
en Taare bort i Smug.

Og Baade glider langsomt
vort Broderland imod –
Mens Flaget agter vajer tungt,
som drypped det af Blod.

Men fordi vi i dag både fejrer og mindes om bord i fregatten Jylland, har jeg valgt også at citere Axel Juels digt – Den sidste fregat:

De brede Porte tav i Jyllands Sider –
med andre Røster taler nye Tider;
men, hvad I raabte ud med harmfuld
Stemme,
det vil vi Danske ingensinde glemme.

Hvis vi skal værgе os mod Vold og
Vunde,

saa vil vi lytte til de lukte Munde,
og faar vi ikke Brug for Krigens
Lære,
saa hvisker de om Stolthed, Pligt og
Ære.

For længst forstummed Jublen efter
Slaget,
for længst stod sidste Skansevagt om
Flaget,
og de, som fra Din Lønning lo mod
Døden,
er alle mønstret af i Aftenrøden.

For længst blev Dine Fald og Skøder
slækket,
saa Sejlene sank sukkende mod
Dækket,
for længst blev slukt de duvende Lan-
terner,
men Dine Fløje peger imod Stjerner.

De fremmede skal øjne langt,
langt ude
den høje Rejsning i den gamle
Skude,
vort Vartegn, som skallægge dem på
Sinde:
det er et trofast Folk. som bor
derinde.

Og til sidst er jeg sikker på, at man vil
tilgive mig, at jeg bringer en hilsen
fra den – i hvert fald indtil videre – al-
lersidste fregat.

For samme Axel Juel havde jo ret, da
han andetsteds skrev:

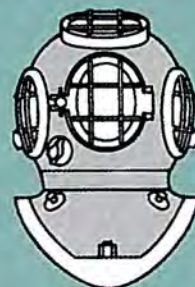
»Til stål og stempler
blev de hvide vinger,
til knivskarp stævn
de billedsmukke bringer«.

112 år efter Slaget ved Helgoland – i
1976 – sejlede fregatten Peder Skram
i de samme farvande som medlem af
NATO's Stående Atlanterhavsstyrke
STANAVFORLANT, og indlagde sig
hæder ved med samme artilleristiske
overlegenhed at splintre et søslæbe-
mål og at skyde et luftslæbemål ned.

På denne baggrund føler jeg mig be-
rettiget til at ære mindet om Suenson
og besætningerne fra kampen den 9.
maj 1864, symboliseret ved fregatten
Jylland, ved at sende et signal fra sø-
sterskibet Peder Skram.

Signalet er fra den uofficielle signal-
bog, der i dag anvendes alene mellem
nutidens »band of brothers«, nemlig
skibscheferne i netop NATO's Ståen-
de Atlanterhavsstyrke, hvor PEDER
SKRAM hævdede den danske Flådes
stolte traditioner.

Signalet har nr. 37 og lyder WAPOY –
hvilket betyder »We are proud of You«.

Notits fra Dykkehistorisk Selskab

I næste nummer bringes en arti-
kel om sabotageaktionen mod
krydseren Nürnberg under An-
den Verdenskrig, der er resultatet
af en granskning af denne usæd-
vanlige bedrift set ud fra et dyk-
kehistorisk perspektiv. Artiklen er
sendt til dykkehistoriske tidsskrif-
ter rundt om i verden, således at
aktionen kan få den internatio-
nale opmærksomhed, den fortje-
ner.

Selskabet har tidligere blandt an-
det skrevet om udviklingen af det
franske dykkeapparat DC55, der
blev Søværnets første blandgas-
apparat. Under granskning af ap-
paratets teknik, viste der sig
blandt andet nærliggende muli-
ge årsager til nogle af de uheld,
som apparatet afstedkom i Sø-
værnet. I øjeblikket arbejdes på
en artikel om Svitzers bjergnings-
skib Sigyns indsats ved oprensning-
en af Suez-kanalen i 1956-57,
samt en artikel om den danske 2-
bolt dykkerhjelme, der blev udvik-
let af Svitzerdykkeren Peter Han-
sen Helsing og patenteret i 1907.
Artiklerne bringes i Dykkehisto-
risk Tidsskrift, der er medlems-
blad for selskabet.

Formanden for selskabet, orlogs-
kaptajn Poul Erik Christensen, op-
lyser, at selskabet også meget
gerne hilser personel fra Søvær-
net velkommen som medlemmer.
Har du lyst til at støtte selskabets
arbejde, og komme tæt på dyk-
kehistorien, kan indmeldelse i
selskabet ske til undertegnede.
Skulle du ligge inde med effek-
ter, dokumenter eller oplysning-
er, som kan have dykkehistorisk
interesse vil vi meget gerne høre
fra dig.

Orlogskaptajn
Paul Erik H. Christensen,
Hoveddepot Dråby

Til Nordoyastevna i Klaksvig

Dannebrog og TRITON vises frem

Når man som ny og pligttopfyldende løjtnant i Søværnet læser sig igennem de mange publikationer, bestemmelser, cirkulærer, kundgørelser, rundskrivelser, vejledninger og hvad der ellers er af skrivelser, så støder man uvægerligt på en beskrivelse af Søværnets opgaver. Søværnets opgaver er alsidige og mange, og en af de meget vigtige opgaver er »at vise flaget«, og det var lige nøjagtigt hvad TRITON gjorde i forbindelse med »Nordoyastevna« i Klaksvig den 8., 9. og 10. juni 2001.

Idet TRITON i skrivende stund er på togt på Færøerne og dermed et kendt »ansigt« på Færøerne, mente vi ombord, at det ville være en rigtig god idé at anløbe Klaksvig i forbindelse med en stor byfest der, kaldet »Nordoyastevna«.

Ved at deltage i begivenhederne i Klaksvig, kunne man så slå adskillige fluer med ét smæk. Foruden at få et lille hvil i havn kunne besætningen opleve den færøske kultur på nærmeste hold. Vi kunne også deltage i en del af de begivenheder, der var arrangeret fra byens side. Ydermere var

dette en formidabel lejlighed til at vise TRITON frem, og give de lokale og tilreisende færinger et lille indblik i hvad TRITON laver.

Afmystificere TRITONs tilstedeværelse

Netop det med at vise flaget og TRITON frem lå os meget på sinde. Det styrker i den sidste ende samarbejdet med de relevante Færøske forbindelser. Vi er af den opfattelse, at det gælder om at »lære hinanden bedre at kende«, og på den måde afmystificere TRITONs tilstedeværelse på Færøerne. Vi vil helst ikke bare være et fremmed skib, der med jævne mellemrum anløber færøsk havn. Set i det lys kom vi op med et par – i al beskedenhed – geniale påfund. Vi besluttede at undersøge muligheden for at arrangere en demonstration/opvisning med den ombordværende helikopter (DNY-175). Det var tanken, at vi også ville have en svømmedykker i vandet og med helikopteren hejse ham op og på den måde vise nogle af de ting, en SAR-enhed er i stand til. Endvidere puslede vi med tanken om at arrangere »åbent skib«, så folk kunne komme ombord og ved selvsyn forvisse sig

om, at vi er mennesker som alle andre. Vi har bare et lidt specielt job.

Anduvning af Klaksvig på Færøerne

På mirakuløs vis lykkedes det at få begge dele passet ind i programmet, som ellers allerede var lagt. Og ikke nok med det; det lykkedes os også at indgå et samarbejde med »Klaksvig Redningsforening« i forbindelse med vores »Redningsdemonstration«. Det så fra starten rigtig lovende ud.

Da det så blev fredag den 8. juni, hvor vi skulle anløbe Klaksvig, viste de Færøske vejrguder sig fra deres allerbedste side. Solen skinnede fra en høj, skyfri himmel og minsandten om ikke vejrudsigten var rigtig lovende for resten af weekenden.

Vi anløb Klaksvig i flot stil, og TRITON tog sig godt ud, da hun lå langs kajen med flag over toppene om dagen og senere også med illuminationen om natten. Alt var utrolig festligt, og vi blev fra starten mødt med stor venlighed. Hele weekenden var stemningen og humøret i top, og der blev udvist en overvældende interesse for TRITON og hendes opgaver på Færøerne.

Mission SAR

Om lørdagen var der spænding ombord, det var i dag de to store arrangementer med åbent skib og helikopterdemonstration skulle løbe af stabelen. Vagtholdet havde en travl dag med at forberede og forestå de to arrangementer. Lørdag middag var Klaksvigs borgmester med flere inviteret til frokost hos chefen. Gæsterne blev modtaget med et »faldereb«, som det sig hør og bør.

Klokken 13.15 tog helikopteren af med en mission, der lød på bjærgning af en person i vandet (Wet-hoist) samt flyveopvisning. Publikums interesse blev tiltrukket ved, at en person fra Klaksvig Redningsforening smed et kanonslag, samtidigt med at en røgboje lukkede fed orange røg ud ved en person, der lå livløs i havnebassinet (TRITONs svømmedykker). Nu skulle alle de mange timers træning og øvelse stå sin prøve. Bjærgningen og hele »hoist-seancen« forløb perfekt. Det forekom tydeligt for enhver, at en af Søværnets vigtige og fornemme opgaver i fredstid er søredning – SAR. Efter opvisningen blev svømmedykkeren sat af på TRITONs helikopterdæk. Nu skulle der så være flyveopvisning.

At se piloten boltre sig med DNY-175 beviste med al ønskelig tydelighed, som kvinder ynder at ytre; at mænd bare er drenge, der er blevet ældre og deres legetøj er blevet dyrere. Der var virkelig »action« for alle pengene med spiralflyvning, dyk og baglæns flyvning og en masse andet guf for flyvefans.

En tiendedel af Klaksvigs befolkning

Klokken 14.30 gik dørene op til »Åbent skib på TRITON«. Vagtholdet var forinden udstykket til at stå på strate-

gisk rigtige steder så folk kunne geledes fornuftigt rundt på skibet.

Det skal nævnes, at åbent skib arrangementet var lagt på samme tidspunkt som kaproningen. Kaproningen var en af hovedattraktionerne ved Nordoyastevna, så de folk, der besøgte TRITON, havde udsigt til havnebassinet fra første parket.

Alle der var ombord for at få et kig på TRITON (og DNY-175!), viste en oprigtig og – for mig – overvældende interesse. Folk spurgte interesseret til TRITONs opgaver og fortalte ivrigt om deres relationer til søfarten.

Klokken 17.00 blev folk varskoet om, at besøgstiden var slut, og i løbet af kort tid og uden besværligheder af nogen art var alle gæster fra borde. Besøgslisten sprængte alle hidtidige rammer. 538 personer havde været ombord for at se inspektionsskibet TRITON efter i sømmene. Det svarer ca. til en 1/10 af Klaksvigs »normale« befolkning. Imponerende!

Slut på en oplevelsesrig weekend

Resten af lørdagen og hele søndagen

blev brugt til at nyde de sidste arrangementer i Klaksvig by. Foruden de sædvanlige byfestarrangementer var det lykkedes byen at få besøg af den russiske stormester i skak Gary Kasparov.

Nordoyastevna var ved at være slut, og ligeledes var en god weekend. TRITONs besøg i Klaksvig var i mine øjne en stor oplevelse med alle de festligheder, der er i forbindelse med en stor byfest. Det var yderligere utroligt spændende at have en finger med i spillet i forbindelse med planlægning og afvikling af arrangementerne. Men det bedste var nok at overvære TRITONs og Søværnets rolle i arrangementet. Fra et overordnet synspunkt har vi ombord på TRITON været gode ambassadører for Danmark. Et ikke uvigtigt led i kommunikationen og forholdet mellem Danmark og Færøerne – og det er om noget et spændende og meningsfyldt arbejde at have.

(VBO, LTR Mads C. S. Jensen, TRITON)

C-Flex

A New Generation of
Terma Naval C3I Systems

CFlex

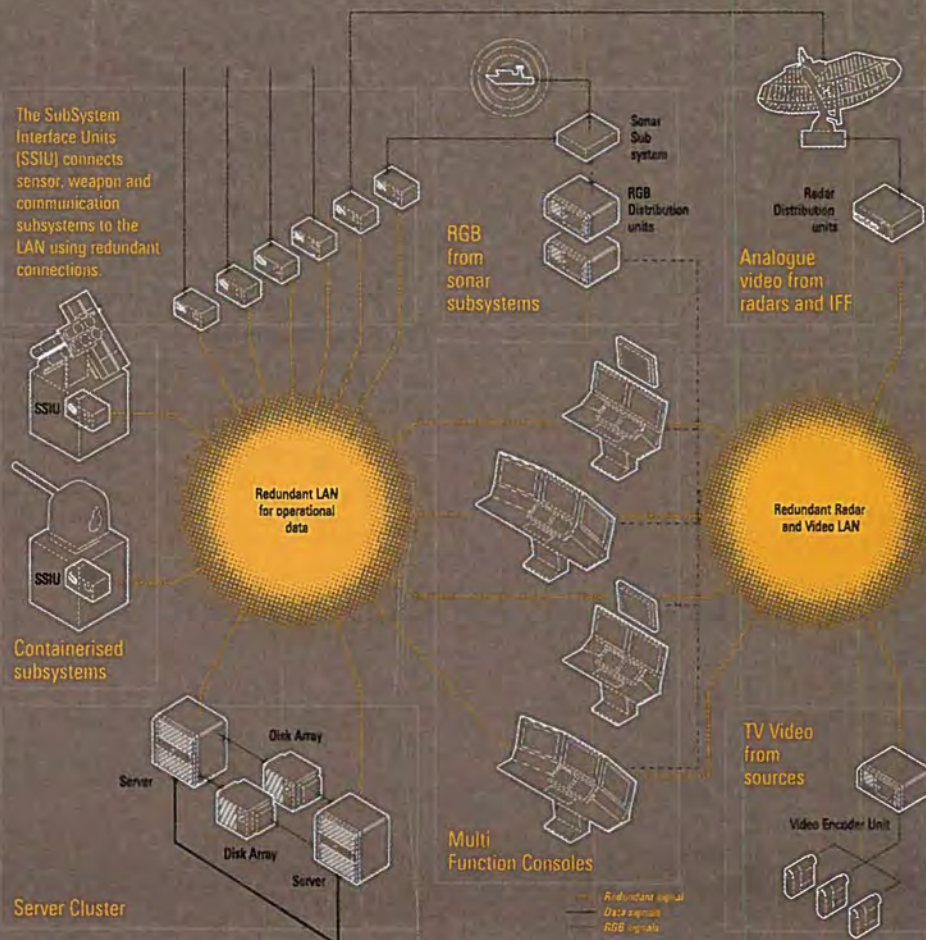
Total Sensor and
Weapon Integration

Maximum Commercial-
Off-the-Shelf Hardware

LAN Distributed TV
and Radar Video

Component-based
Software Architecture
providing:

- Configuration flexibility
- Reduced test requirements
- Reduced maintenance costs
- Open interface to third party software

The C-Flex concept allows for continuous upgrade of ships with new equipment without major costs and waiting time for a new software release. A concept designed for a continuous improvement of the technology rather than mid-life upgrades.

TERMA[®]
www.terma.com